

Tévtanítások útvesztői

Az emberi hiszékenység nem ismer határokat. Mindig csak azt kell mondani, amit az ember hallani akar: horoszkóp, reiki, tarot-kártya, hogy csak néhányat említsünk.

4-5. oldal

Szabad vallásgyakorlat?

A járvány idején az egyházak a templomok bezárására kényszerültek. Szinte ismeretlen tapasztalat volt ez mindenki számára. A legnagyobb bajban nem lehetett Istenhez menekülni.

7. oldal

„Hallottad, mi történt?”

Mindenki pletykálgodott már, és mindenkit kihozott már a sodrából egy-egy elindult pletyka. Vajon miért pletykálnak az emberek? Mi lehet ennek a mozgatórugója?

9. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2020. JÚLIUS • 31. évf. 13-14. szám • Ára 3 lej

Az álhírekről

Mintha elfelejtettünk volna egy alapvető tény: az életben mindig szakemberhez fordulunk, ha valamit jól akarunk végezni! Nem kéményseprővel javíttatjuk a gépkocsinkat, és nem villanyszerelőhöz megyünk, ha fáj a fogunk! Lehet, hogy kicsit mindenki ért a gépkocsihoz, de ha nagy baj van, csak szakember segíthet. Lehet, hogy a villanyszerelő kihúzza a fogunkat, ha van egy megfelelő fogója, de azért tudjuk, hogy a fogorvos ezt tanulta és sokat csinálta is, neki biztosan sikerülni fog.

Az újságíróról is hiába várjuk el, hogy mindenhez értsen. Vannak felületes újságírók, akik szenzációhajász információkat fabrikálnak, mert félreértik az eredeti forrást. Ez persze nem mentség, mert a vérbeli újságíró utánanéző, rákérdező, ellenőrző értesüléseit, több forrásból tájékozódik. De mivel a nagy

újságok világszerte zsugorodnak, és a minőségi újságírás visszaesőben van, egyre kevesebb az olyan újságíró, aki jól és etikusan akar megírni valamit.

Ráadásul bárki indíthat blogot vagy honlapot. Amíg valaki arról ír, amihez ért, amit tud vagy amit átélt, addig nincs is gond ezzel. Probléma akkor lesz, ha ezek az oldalak úgy tájékoztatnak például olyan egészségügyi témákról, mint a védőoltások vagy a betegségek elleni védekezés, hogy a szerzőnek semmiféle ilyen jellegű képzése nincs. Még az iskolában sem figyelt oda biológiaórán. Az ilyesmi könnyűszerrel másoknak az életébe kerülhet! Ez pedig nem a szólásszabadság kérdésköréhez tartozik, hanem kriminális cselekedet. Az álhír terjesztése életveszélyes!

WAGNER ERIK

A versengés hátránya

Vannak szituációk, amelyek versenyt váltanak ki. Óvodáskorban minden gyermek a legerősebb és a legnagyoszerűbb szülőket birtokolja. Később a testi erőket versenyeztetik, majd a szellemi tehetséget is.

Versenyszágakkal jut előre az ember, és így tartja meg a helyét azon a virtuális magaslaton, amelyre törekedett, és amelyet elveszíteni nem szeretne. Minden korszakra jellemző a versenyezés vitában való folytatása és annak kellemetlenebb változata, amikor a „mindentmegmondók” kijelentésszerű ordibációjában más véleményét lehengerelve igazságot osztogatnak.

Megfigyelhető, hogy kritikus helyzetekben a rejtett félelmek szereplői lesznek a legvadabb támadók, elfelejtve azt, hogy az ellenfelet nem saját háztájon kell keresni, mert az máshol tartózkodik.

Az ember történetének igen korai szakaszában, Krisztus előtt a 18. században, történt Ábrahám és Lót elválása. (1Móz 13,5-9)

A jólét féltése okozza a konfliktust. A két tábor nem tud megegyezni, egyszerű párbeszéd sem észlelhető, csupán a verbális agresszió.

A veszekedés több szinten szokott zajlani. A legelő féltése, az emberek megtartása, esetleg átcsábítása, a másik megbélyegzése, hamis elbeszélések felmondása, mind belefér. A jobb pozícióért megindul a választási csata, kortesszólások, erődemonstráció, hírek torzítása, álhírek keltése, fenyegetés és ígérgetés.

(Folytatás a 2. oldalon)

www.facebook.com/harangszo

A versengés hátránya

(Folytatás az 1. oldalról)

A jelenkori választások csatái, még az egyháziak is, ilyeneket tartalmaznak. A pásztorok nem veszik észre, hogy belekeverednek egy olyan drámába, amely saját kárukát okozza elsősorban.

Egymásnak esnek, hiszen kész az összeesküvési történet, és könnyebb így, mint az igazi ellenfelekkel szemben, együtt megküzdeni. Kárhoztathatják a vezetőket is, mert lélektanilag igazolt, hogy a vezérek saját embereinek indulatával is szembe kell nézniük.

Jaj Ábrahámnak is és Lótnak is, ha nem oldják meg a feladatot. Ezek a kedves lázadók sajátjaik elszámoltatásával és a velük való leszámolással foglalkoznak. Észre sem veszik a kertek alatt ólálkodó kánaániakat és perizzieket.

Környezetünk politikai és egyházi álhősei sohasem a hatalommal viaskodnak, hanem a szomszédjaikkal, a hasonlóan alárendelt rokonnal, a nemzeten belüli sorstárssal.

Ábrahámnak van megoldása, és Lót ezt elfogadja. Nem követjük most sorsfejlődésüket, pedig tanulságos lenne az is. Inkább öszszefoglaljuk a józan döntés eredményét.

Először megmentik a rokoni kapcsolatot. Sok sebből vérzik már ez a vérségi kapcsolat, de nem fokozódott pogányszégyenítő magasságig.

Másodszor nem szolgáltatják ki magukat a kiválasztottak életére és földjére ácsingózó gátlástalanul hódító és bekebelező hordáknak.

Harmadszor a szerényebb Ábrahám a kezdetben vesztesebbnek látszó birtokállapotot a legcsodálatosabb ígérettel nyeri el. „Azt az egész földet, amelyet látsz, neked és a te utódaidnak adom örökre. Hasonlóvá teszem utódaidat a föld porához: aki meg tudja számolni a föld porát, az tudja megszámlolni a te utódaidat is.” (1Móz 13,15-16)

Ma, amikor amiatt panaszkodunk, hogy nem születnek utódok, tulajdonainktól megfosztanak, sorstársaink bekebelezőkkel szövetkeznek – eljött az ideje, hogy befejezzük az egy hajóban evezők közötti dulakodást, hogy lássuk az igazi ellenfelet és ellenséget.

Eljött az ideje, hogy ne riogassuk egymást különféle igazolatlan mesékkel, ne romboljuk senki hitelét, hanem amit megtehetünk, azt sürgősen tegyük. A szobafogság ideje nem a tétlenség ideje, hanem az aktívabb imádságos szolgálaté, és semmi esetre sem lehet a rémképek és rémes fantáziák gyártásának üres alkalma.

CSÚRY ISTVÁN

Kinek tartom Jézust?

„...Uram, ne fáraszd magad; mert nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj;... hanem csak szóval mondd, és meggyógyul az én szolgám...” Lk 7,1-10.

Nagyon megkapó és sokatmondó történet ez egy pogány emberről, aki sokkalta istenfélőbb, mint az Isten népéhez tartozó sok zsidó. Nem az jelenti az igazi istenfélelmet, hogy hová születik valaki: zsidó vagy keresztyén családba, vagy éppen egy pogány környezetbe, hanem az a fontos, hogy miként gondolkozik Istenről, és hogyan viszonyul Hozzá.

ÉRDEM SZERINT?

Jönnek Jézushoz a küldöncök, a zsidó főemberek. Szinte látjuk, ahogyan megszégyenülnek később ők, akik elismerőleg szólnak a római századosról, ki nekik zsinagógát építtetett, szereti nemzetüket, megérdemelné, hogy jót tegyen vele Jézus.

Figyeljük meg ezt a történetet! Látszólag érdem szerint cselekszik Jézus. Azért könyörületes, mert a századosnak sokat köszönhetnek a zsidók: azt, hogy felépülhessen a kapernaumi zsinagóga. Egyébként ezt a zsinagógát pár évtizeddel ezelőtt a régészek feltárták; grandiózus, hatalmas köveit a mai izraeli turisták is megcsodálják.

Ki a beteg itt? Nem a százados, csak egy szolga. Isten Szolgája elindul egy pozícióban lévő, de irgalmasságra gyulladó embernek a szavára, aki közbenjár az ő szolgájáért.

Mondhatta volna közömbösen: egy szolgával több vagy kevesebb, nem számít.

Manapság sok olyan úgazdag cégtulajdonos van – tisztelet a kivételnek –, aki úgy tekinti alárendeltjeit, munkásait, mint valami gépeket. „Nem érdekel, hogy beteg, tessék jönni betegen is dolgozni!” Nem ilyen ez a százados. Szolgájának, aki már halálán van, a betegsége meghatja.

Hallott Jézusról, és tudja, meggyógyíthatja az ő szolgáját is. Hit kellett ehhez. És ezt a hitet látja meg Jézus benne, amikor jönnek a további küldöncök: „Ne fáradjon a Mester, csak szóljon egy szót, és meggyógyul

az én szolgám. Én nem vagyok méltó arra, hogy házamba jöjjön.”

CSAK SZÓLJON EGY SZÓT

Ezzel kapcsolatosan volt a híres észak-afrikai püspöknek, Augustinusnak egy mondása: „A százados nem tette magát méltónak arra, hogy házába fogadja a názáreti Jézus Krisztust, de ezzel az alázatos magatartásával úgymond méltóvá tétetik arra, hogy szívébe zárja.”

Csak szólj, és meggyógyul az én szolgám. Ilyen hittel teli alázatot keresett volna Jézus az övéi körében, de nem talált. Ilyen bizalommal fordul a százados Jézushoz, mert bízik hatalmában, Isten jótetszésében. Uramnak szólítja Őt. Uram, csak mondd, és meggyógyul, ... meglesz. Hitte, hogy szavára gyógyulás történhet. Ez az a többlet, az a másság, az a nagyság, amelyet észrevesz Jézus benne.

AMI TÖBB

Jézus olvas a mi szívünkben is. Meglátja, ha hittel élünk. Jézus várja, hogy a sokaságban lévők ilyen hittel forduljanak Hozzá, az egyház sokaságában lévők, mi magunk is ilyen hittel forduljunk Hozzá. Bárcsak így bízánk az Ő hatalmában! Lukács evangélista, az orvos, pontosan utánajár, utánakérdez a történeteknek, amikor leírja mindezeket, s megszületik a Lukács írása szerint való szent evangélium, s akkor e történet után ír egy tizedik verset: „s a küldöttek visszatérvén a házhoz, a szolgát egészségesen találták.” Amíg a küldöttek úton voltak, a beteg meggyógyult.

Adja Isten, hogy mi is így tudjunk rácsodálkozni erre: amíg Ő szól, s ezt a szót hittel fogadjuk, csodák történnek! Ahol szavának hitelt adunk, ott elindul egy jó folyamat, ott már a doktorok Doktora kezeli mai pácienseit, bűnös, nyomorult, mai követőit, beteg gyermekeit. Ezzel a boldog örömmel és bizalommal indulunk. Ha még van valahová utunk, ha van valami elrendeznivalónk, gondoljunk arra, Jézus már elkészítette a gyógyulást, a megoldás útját.

SEBESTYÉN LÁSZLÓ EDE

Világosság és sötétség

„Szeretteim, ne higgyetek minden léleknek, hanem „...próbáljátok meg a lelkeket, ha Istentől vannak-e... mert sok hamis próféta jött ki a világba. Erről ismeritek meg az Isten Lelkét: valamely lélek Jézust testben megjelent Krisztusnak vallja, az Istentől van. És valamely lélek nem vallja Jézust testben megjelent Krisztusnak, nincsen az Istentől, és az az antikrisztus lelke, amelyről hallottátok, hogy eljő, és most e világban van már.” 1Jn 4,1-3

Szükséges, hogy a lelki harcainkban – Isten Szentlelke által – megvizsgáljuk a lelkeket, hogy Istentől vannak-e.

A szeretet apostolának nevéhez fűződik egy evangélium, a Jelenések könyve és három levél megírása. A levelek közül az első a legismertebb és a legkedveltebb. Ebben a levélben János szeretettel alkalmaz ellentétpárokat: világosság és sötétség, igazság és hazugság.

A mostani olvasmányunkban is (1Jn 3,18-24) ellentéteket használ: szó és cselekedet, hazugság és igazság. Időközben kiderül, János ezeket az ellentéteket azért használja, hogy „bizodalmunk legyen Istenzhez” (1Jn 3,21/b).

Ebben az esetben nagyon fontos, hogy észrevegyük Isten Szentlelke által megvilágosítva, hogy „benne maradunk és Ő mibennünk, mert a maga Lelkéből adott mibőlünk” (1Jn 4,13). Erről tudjuk meg, amikor útjainkon imádkozva haladunk, hogy Isten Lelke nekünk adatott. Vajon az elmúlt időszakban munkálkodhatott-e Isten Lelke bennünk, és odatelepedtünk-e imádkozva a mennyei trónusához?

ÉGETŐEN FONTOS

János apostol arra hívja fel az olvasók figyelmét, hogy Isten Lelke által „próbálják meg a lelkeket, hogy Istentől vannak-e” (1Jn 4,1). Megjegyzendő, hogy a szeretet apostola égetően fontosnak tartja, hogy mi „Istentől” vagyunk-e, vagy az „antikrisztustól”.

Az „antikrisztus” kifejezésével már hamarabb is találkozunk: 1Jn 2,18-23.

„Ki a hazug, ha nem az, aki tagadja, hogy Jézus a Krisztus? Ez az antikrisztus, aki tagadja az Atyát és a Fiút.” 1Jn 2,22 Az antikrisztus ismertetőjele, hogy „nem tesz bizonyosságot”, nem él a „hitvallás” lehetőségével, hanem egyenesen tagad.

János azonban arra biztat, hogy végérvényesen tegyünk hitvallást: Jézus testben megjelent Krisztus. Valljuk meg, hogy Jézus Krisztus testben jött el. (Jn 1,14).

ÓVATOSSÁG

„Erről ismerjük meg az Isten Lelkét.” 1Jn 4,2/a Miről? Arról, hogy minden helyen és minden időben az egyházban megvalljuk a Jézusba vetett hitünket.

Nincs bennünk Isten Lelke, ha azon vitatkozunk, hogy Jézus vajon tényleg megjelent testileg, vagy csak egy tünemény volt és nem valóságos ember.

Sajnos ma is sokan vitatják, hogy Jézus nem testileg volt jelen e földön, csak lelki megjelenése volt látható, és valójában nem is támadt fel a halottak közül, hanem tovább él a mi emlékezetünkben. Mi azonban tudjuk, hogy ez hazugság. Az ilyen tanok mind arról tesznek bizonyosságot, hogy hirdetőik tévtanítók.

FELISMERÉS

Nos, legyen világos, írja János az evangéliumában (például 14,17-ben), hogy a Szentlélek „az igazság Lelke”. Erről lehet Isten Lelkét felismerni. „Az igazságnak a Lelke elvezérel majd titeket minden igazságra.” Jn 16,13

Ebben a mi hazugsággal teli világunkban szükséges, hogy az igazság diadalmaskodjék.

Ugye, hallod a zsoltárost imádkozni? „Vezess engem a te igazságodban és taníts engem...” (Zsolt 25,5/a). Te is így imádkozol? Aki már gyermekkorától a hazugságban nő fel, az nem így imádkozik. Az sem, aki a hazugságot jobban szereti, mint az igazságot.

Ki a mi tanítónk? Isten igaz Lelke tanít bennünket? Ő az Isten igazsága és Ő hozza el számunkra a világosságot. Mi halottak vagyunk. Krisztus az Élet. Ő az ÚT, az Élet és az Igazság. És Őáltala van nekünk is Életünk.

KESKENY ÚT

Az igazság barátai vagyunk? Vagy nem is olyan fontos Jézus Krisztus személye (sem egyházon kívül, sem az egyházban)? Világos, hogy az igazság nem más, mint egy keskeny út. Az egy nagy hazugság, hogy mi mindannyian már születésünk óta Isten Lelkét bírjuk. Akkor nem kellene imádkoznunk Érte. Isten azonban, mert imádságainkban kérjük, megajándékoz minket az Ő Szentlelkével, és így meg tudjuk vizsgálni, hogy a lelkek Istentől vannak-e.

Az 1Jn 4,4-ben a „Fiacskáim” „Istentől valók.” Ezért nem nehéz nekik különbséget tenni az igazság és a hazugság, a világosság és a sötétség között.

Mi is „Istentől valók vagyunk”? Ez meglatszik majd a bizonyágtevéseinkből és a viselkedéseinkből.

CSOMAY ÁRPÁD

IMA NAPJAINKBÓL – 2020, ÚJ-ZÉLAND

Ima bizonytalanság idején

Mostani napjainknak is Ura, Istene, Atyánk, Aki Jézusban lecsendesítetted a vihart, és megnyugtattad a háborgó szívet, küldd el nekünk a reményt, s fogadd jótetszésedbe azokat, akik a bizonytalanság közben is értünk dolgozni és várnak segítségedre.

Biztass minket azzal, hogy mindenkihez ugyanazzal a szívvel fordulsz. Tégy bizonyossá arról, hogy nem engedsz minket beleveszni a bajba, mert a Te akarod nem a pusztulás, hanem az élet. Te vagy a mi Istenünk, s nekünk szükségünk van Rád.

Irgalmaz nekünk! Ámen.

Tévtanítások útvesztői

Az emberi hiszékenység nem ismer határokat. Mindig csak azt kell mondani, amit az ember hallani akar: horoszkóp, reiki (japán természetgyógyászat), tarot-kártya, hogy csak néhányat említsük. „Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert vizket a fülük” – inti Pál apostol jó előre Timóteuson keresztül a hívő embert.

Tévtanítások az egyházban is voltak szép számmal, minden időben. A korai századok dogmatikai vitái kezdetben Krisztus istenségéről, majd a Szentháromságról folytak.

A Fiú Istenségének kétségbe vonása arra „kényszerítette” az egyházat, hogy tanításba foglalva választ adjon a felmerülő kérdésekre.

Arius szerint Jézus a legnagyobb teremtmény volt, tehát véges, akit az Atya adoptált. Egyfajta „alistenként” csak hasonló, de nem egylényegű az Atyával. Eszerint Jézus nem is valóságos Isten, tisztelete pedig nem egyéb bálványimádásnál. Ezen bűnös gondolatok cáfolatára ültek össze az egyetemes zsinatokon, hogy hitvallásokba foglalva elejét vegyék a herézisek elterjedésének.

Az első egyetemes zsinaton (325, Nicea) Jézus istenségének megfogalmazásával foglalkoztak, a másodikon (381, Konstantinápoly) már Szentlélek volt a viták tárgya. A Szentháromság tanának megfogalmazása nem a hit egyenlenségeinek eligazítására született a lappangó politeizmussal szemben.

A három személy (megnyilvánulás) egy lényeket takar. A filozófiai kifejezéseket ugyanis nem mindig értették ugyanúgy az egyház nyugati és keleti felében. A három személy nem jelent három egymástól független egyéniséget, személyiséget (triteizmus). Az egység nem feltételez azonosságot, mégsem lehet felszerelni az Atyát a Fiúval.

Számtalan szemléltető példa és hasonlat született már ennek bemutatására. Próbálták egy folyóhoz és annak három ágához hasonlítani; vagy egy fához, amelynek gyökere, törzse és lombja a Szentháromság egy-egy személye; vagy a folyadékok három halmazállapotához: jég – víz – gáz.

A középkori viták kérdések eldöntése sokszor nemcsak az egyház püspökeinek véleményétől függött. Évszázadokig az eretnekségek tiltása (üldözése) az uralkodók hitbeli meggyőződésének és politikai érdekének volt kiszolgáltatva.

INKVIZÍCIÓ – A TÉVTANÍTÁSOK ELFOJTÁSA

A középkorban az egyház hivatalos tanításával egyre többen kezdtek szembehelezkedni.

Az ellenük való intézményes fellépést volt hivatott lefolytatni az inkvizíció.

Az inkvizíció a tévelygő eretnekségek kinyomozására létrehozott egyházi ítélőszék volt. Létrejöttét az 1179–1234 közötti időszakra teszik, amikor fokozatosan alakult ki működésének mechanizmusa.

Az inkvizíció egyértelmű célja a hit és az erkölcsi tisztaság védelme volt. Nemcsak eretnekségeket „kutatott fel” és gátolt meg, de a hivatásukhoz méltatlan főpapok ügyeit is vizsgálta, amiből a középkori egyházban volt szép számmal.

Az egyháztörténet által nyilvántartott első inkvizíciós ügy Kr. u. 385-ben volt a hispaniai Ávilában, Madridtól kb. 100 kilométerre. A város püspöke, Priscillianus szembeállt az egyre több dogmát felállító egyházi tanítással és a dogma nélküli kereszténység eszméjét hirdette.

Tagadta Krisztus preegzisztenciáját és valóságos emberségét (doketizmus). Elítélte a házasságot, a gyermeknemzést, a húsfogyasztást, és az asketikus életvitelt követelte meg.

Az egyház 381-ben egy időre száműzetésbe küldte, majd több követőjével együtt boszorkányság vádjával 385-ben kivégeztette. A mozgalom az erőteljes üldözés következtében a 6. századra teljesen el is tűnt.

A következő komolyabb tévelygés a 12. század végén hódított a katharok (görögül: tiszták) vagy más néven albigensek (Albi francia város Toulouse mellett) között.

A szegyénten egyházi korrupciót látva sokan nem óhajtottak lelki közösségben lenni azokkal a főpapokkal, akik hiteltelenné tették Krisztus földi testét. Az örökséggel nem

bíró nemesek ugyanis előszeretettel vásároltak maguknak egyházi méltóságot, s a hozzá tartozó egyházi jövedelmet is megkapták vele. A nép pedig látva, hogy mire költik az érsekek és a püspökök verejtékcseppjeik gyümölcsét, elfordult az egyháztól.

A katharok tanítása szerint az anyagi világ rossz, azt nem Isten teremtette, hanem az Istennel folyamatos harcban álló gonosz erő. Jézus is pusztán szellemként élt a földön, így halála és feltámadása sem volt valós, és nem is ezeknek van jelentőségük, hanem tanításainak és azok megtartásának.

Az albigens mozgalom annyira elterjedt, hogy a 12–13. század fordulójára Dél-Franciaországból szinte teljesen ki is szorította a katolicizmust.

A pápa VIII. Lajos király és a nemesség segítségét kérte, s az eretnekség kigyomlálásáért cserébe a katharok és támogatóik teljes vagyona mellett ugyanazokat a kedvezményeket és feloldozást kínálta, mint a Szentföldön hadakozóknak. Ezzel kezdődött az egyházi és a világi hatóság eretnekűző együttműködése.

Az inkvizíció intézményét IX. Gergely pápa hozta létre 1233. április 20-i bullájában. A domonkos rendet hatalmazta fel a korrupt papság elleni fellépésre, de a belső tisztaság megőrzésére való törekvés hamar külső tisztogatássá vált.

A büntetés lehetett vezeklés, ez néha évekig tartó zárandoklatot jelentett (akár Jeruzsálemig), s közben az otthon maradó család éhen is halhatott; lehetett börtön, vagy onkolozással társulva a tömlöcbeli tartózkodás költségeire; lehetett kiközösítés (másodízig terjedő jogfosztás); vagy lehetett halálbüntetés – ezt ünnepnapokon hajtották

a kezdetektől napjainkig

vége, hogy kellő nézőszám mellett minél hatásosabb legyen az elrettentés.

Néhány esetben az elhunytakat kiásták, és csontjaikat megégették, majd hamvaikat szétszórták, nehogy erekle lehessen a többi eretnek számára.

Magyarországon először III. Ince pápa idején éreztette hatását az inkvizíció. A pápa kérésére magyar csapatok indultak keresztes hadjáratra a katharokhoz hasonló eretnekség ellen, a bolgár bogumilok („istenesek”) közé, a mai Szerbia és Bulgária területére.

A mohácsi vész után azonban az inkvizíció volt a római egyház legkisebb gondja Magyarországon.

Az ellenreformáció idején a katolikus egyház Magyarországon az erőszak helyett inkább vallási és társadalmi téren próbált a protestantizmus térnyerése ellen cselekedni, hogy elvesztett pozícióit visszaszerezze.

Az inkvizíció intézményét 1965-ben végleg megszüntették, a szervezet utóda a Hittani Kongregáció lett, s ez elsősorban a katolikus tanítást felügyeli. Már nem alkalmaz kínvallatást és börtönbüntetést, de gyakran él a kiűzés büntetésével.

MODERN TÉVELYGÉSEK

Napjainkban a Krisztus visszajövetelével kapcsolatos várakozás nyújtja a legjobb táptalajt az eretnekségek számára.

Az a meggyőződés, hogy Krisztus visszajövetele már küszöbön áll, az idők során újra és újra felélénkült, valahányszor alkalmas volt rá a történelmi helyzet.

Először a Kr. u. 1000. évszám hozta lázba a világot. A Jelenések könyvének prófécija szerint (Jel 20,1-6) Krisztus ezeréves királyságát a halottak feltámadása és az utolsó ítélet követi majd. Az időpont közeledtével egyre nagyobb tömeghisztéria kezdett kibontakozni: voltak, akik vagyonukat szétszórták abban a tudatban, hogy arra már úgysem lesz szükség; mások ugyanebből a megfontolásból hiteket engedtek el; rabokat engedtek szabadon; vagy Jeruzsálembe zarándokoltak, hogy mihamarabb személyesen találkozzanak a visszatérő Jézussal.

Három szekta is van, melynek tanítása Jézus Krisztus visszajövetelén alapszik.

1. A Hetednap Adventisták már a nevükben is a Krisztus visszajövetelére való várakozást hordozzák (advenire = eljövétel). William Miller (1782–1849), a mozgalom alapítója kiszámolta, hogy Jézus visszajövetele valamikor 1834 és '44 között fog megtörténni.

Amikor visszajövetele késett, újraértelmezték Miller tanítását: a mennyi Főpap 1844. október 22-én csak megkezdte művét;

miután megtisztította a mennyi szentélyt és minden embert megvizsgált, csak azután következnek majd látható eljövetele is.

Idejéről csak annyit mondtak, hogy „közel van”, pontos meghatározását ekkor már nem merték, nehogy ismét tévedjenek. Ekkor az igazak majd feltámadnak, Jézus legyőzi a világ népeit, amivel megalapítja 1000 éves királyságát, melyben az igazakkal együtt uralkodik.

2. Jehova Tanúinak szektáját Charles Russell alapította 1880-ban. Célja a Szentírás komoly tanulmányozása volt, mely révén bizonyos felismerésekre jutott.

Kiszámította, hogy a világvége 1914-ben fog bekövetkezni. Miután Jézus nem érkezett vissza, mennyi trónra lépésének időpontját állapította meg a fenti évben, amivel megkezdődött a végső csatára (Armageddon) való felkészülés. Az 1000 éves királyság letelte után a 144 ezer kiválasztott elragadtatik a mennybe, a többi Jehova tanúja pedig a földi, paradicsomi örök életre támad fel.

3. Az Utolsó Napok Szentjei vagy más néven mormonok szektáját Joseph Smith alapította 1827-ben. Egy angyal átadta neki az isteni kinyilatkoztatást (Mormon könyve), amelyet mindenkinek meg kell ismernie. Ez indította őt a misszióra.

Tanítása szerint a béke 1000 éves birodalmát az apokalipszis eseményei (a Jelenések könyvéhez hasonlóan) fogják megelőzni.

A mormonok vallásának legkülönlegesebb része, hogy halottaikat újrakeresztelik, mivel szerintük csak így érhető el az üdvösség.

AZ EZERÉVES KIRÁLYSÁG

Krisztus „ezeréves birodalmáról” a Jelenések könyve csupán pár versben jövendöl, mégis ez az Újszövetség egyik legvitatottabb tanítása. A történelem folyamán eretnekek és szekták igyekeztek kisajátítani és a maguk hasznára fordítani János apostol vízióját.

Az ezres szám kapcsán meg kell említenünk az ókori Kelet ún. „világhét” elképzelését. Kiindulva abból, hogy Istennél ezer esztendő egy nap, és egy nap ezer esztendő (Zsolt 90,4), ezt az idői felfogást a teremtésre is rávetítették. E szerint a világhét első 6000 esztendeje a teremtés első hat napjának felel meg, míg az utolsó ezer évnek a szombatnap. Ezzel János azt üzeni, hogy Krisztus királyságában a világ majd visszatér a teremtésbeli tökéletes állapotához.

Az ezeréves országláshoz szorosan kapcsolódik a 144 ezer, az üdvözülők száma. Szekták pontos számként értelmezik, és azt állítják, hogy a 144 ezren felül mások nem részesülhetnek az örök életben.

Magyarázatuk természetesen hibás, hiszen a számot csak szimbolikus számként szabad értelmeznünk, amit úgy kapunk meg, ha a tizenkettőt összeszorozzuk a 12 ezerrel (a Biblia legnagyobb számegysége a tízezer, az ennél nagyobb számot mindig az ezer vagy a tízezer szorzataként írja le).

A tizenkettes szám Izrael tizenkét törzsére utal, és a választott néphez való tartozás tudatát erősíti. Ezt hivatott kifejezni az Újszövetség irataiban is. A tizenkettő tehát a teljes egyház jelképe, míg a tízezer a megsejmláhatatlanságra utal.

A korai egyház századait még lázban tartotta az ezeréves királyság gondolata, de Augustinus (Kr. u. 354–430) egyházra leszűkített magyarázata révén élt veszt a prófécia.

Az ő értelmezése szerint az ezeréves királyság az egyház korszaka; a sátán megkötözése azt jelenti, hogy annak kizárólag Krisztus megváltottain nincs már többé hatalma, nem pedig a teljes világon; az első feltámadást pedig a Krisztusban hívők megtéréseként értelmezte.

Ez a magyarázat megnyugtatta az egyházat, aminek letagadhatatlan hatása napjaink társadalmának Isten és egyház iránti közömössége. Az Úr közel, ideje ébrednünk!

A fake news (álhír)-jelenség

Mindennapos esemény, hogy álhírek kerülnek a látókörünkbe. Legtöbbször ismerőseinken keresztül szerzünk tudomást a különféle összeesküvés-elméletekről, valóságálapot nélkülöző szenzációkról, rosszabb esetben pedig mi magunk osztjuk meg őket.

A világról való tudásunk túlnyomó része nem személyes tapasztalásból, hanem a tömegmédiából származik. Ennek számottevő hányada álhír, népszerű angol nevén fake news. Ezen kreált, nem valós információ értünk, amely a tudatos megtévesztésre épít. Szitás Péter egyetemi oktató tanulmányában rámutat: az álhírgyártók tudatosan építenek az emberi hiszékenységre, naivitásra, a digitális analfabetizmusra.

Mi az álhír?

Az álhír fogalmára nem alakult még ki általánosan elfogadott definíció. Nagyjából úgy lehetne a jelenséget összefoglalni, hogy az álhír vagy fake news olyan cikk vagy hír, amelyik hamis, nem bizonyított információkra épül, és célja emberek nagyobb csoportjának félrevezetése.

A mögötte álló motiváció sokféle lehet, a leggyakoribbak közé tartozik a politikai propaganda terjesztése, pánikkeltés a lakosság körében, vagy például gazdasági előny szerzése egy valótlannul beállított termék által (például: „tanuljon meg 8 óra alatt bármilyen idegen nyelven”).

A fő kérdés: hogyan küzdhetünk ellene? Az álhír elleni küzdelem leghatékonyabb módja, hogy nekünk, felhasználóknak kell az online információ szűrését elvégeznünk, így válhatunk tudatos médiahasználóvá.

A Facebook összegyűjtötte azokat a szabályokat, amelyek betartásával felismerhetők és lokalizálhatók a hamis hírek. Ezekből idézünk:

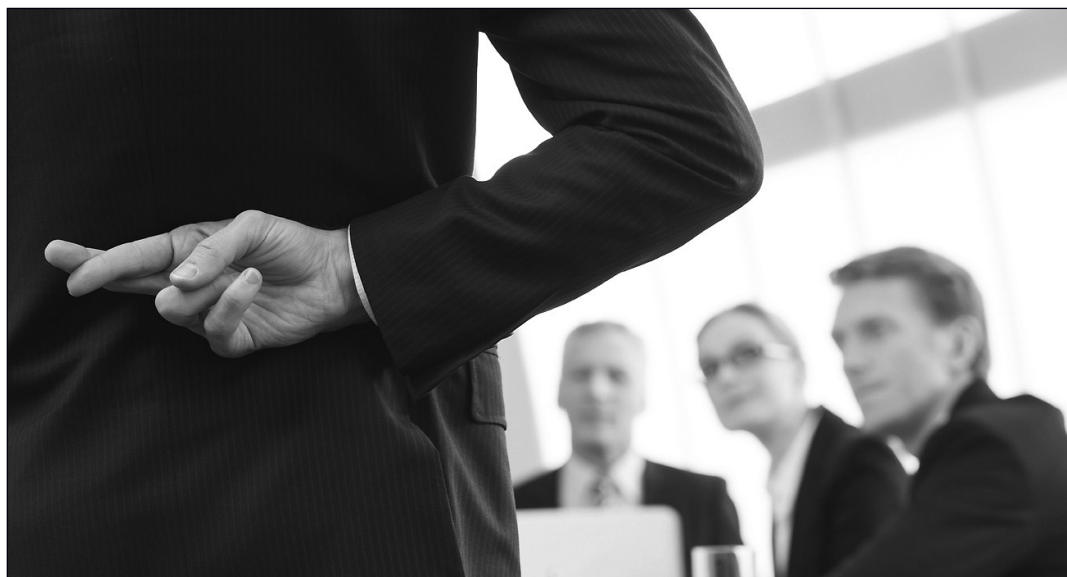
Legyünk szkeptikusak a címmel szemben! Az álhíreknek gyakran van figyelemfelkeltő címük, csupa nagybetűvel és felkiáltójelekkel. Ha a cím megdöbbenő állításai hihetetlenül hangzanak, valószínűleg azok is.

Figyeljünk a szokatlan formázásra! Sok álhíroldalra jellemzők a helyesírási hibák és az esetlen elrendezés.

Figyeljünk a dátumokra! Az álhírek időnként logikátlan időrendiséget használnak, az események dátumát pedig megváltoztatják.

Ellenőrizzük a bizonyítékokat! Győződjünk meg arról, hogy a szerző forrásai pontosak. Nézzünk meg más híreket is! Ha több megbízható forrás is beszámol ugyanarról, akkor valószínűbb, hogy igaz.

Lehet, hogy csak vicc? Az álhíreket néha nehéz megkülönböztetni a humoros vagy szatirikus írásoktól. Ellenőrizzük, hogy a forrás szokott-e közzétenni paródiákat, illetve

hogy a részletek és a hangnem nem utalnak-e arra, hogy csak viccről van szó.

Az álhírek tehát megosztással terjednek, ezért ha nem vagyunk biztosak egy hír megbízhatóságában, akkor inkább ne osszuk meg másokkal.

ELTÉRŐ ÁLLÁSPONTOK

A Selye János Egyetem oktatója arra is felhívja a figyelmünket, hogy „az eltérő vélemények egy-egy témában, a különböző háttérű médiumokból való informálódás nem meríti ki az álhír fogalmát, bármennyire is más álláspontot fogalmazzanak meg, mint a mi személyes meggyőződésünk”.

Egy egyszerű példa: egy-egy adott politikai, közéleti témáról nagy valószínűséggel szerte a világon más-más előjellel, hangsúllyal, megközelítéssel és terjedelemmel számol be egy kormánypárti és egy ellenzéki hírműsor. Ezek az eltérések a más-más ideológiai háttérből következnek.

További példával élve, médiafogyasztóként magunk is érezhetjük, hogy vannak médiumok, amelyek fontosnak tartják az erdélyi magyarok jogaival, a székelyek autonómiájával vagy a történelmi egyházakkal kapcsolatos témákat. Megint más médiumokban pedig szinte teljes mértékben hiányoznak ezek a témák, vagy ha mégis jelen vannak, inkább csak negatív kontextusban. Ez jelenti a különböző háttérű médiumokból való tájékozódást, amelyek különféle témákat, híreket tartanak fontosnak vagy kezelnek kiemelten.

Általános, sajtóetikai elvárás, hogy egy hírműsor, bármilyen ideológiai és politikai oldalhoz soroljon is a készítője, mindig kiegyensúlyozott, objektív legyen.

Az már más kérdés, hogy a szerkesztési gyakorlatban mindenképpen jelen van a szubjektív, emberi tényező. Ez dönti el, hogy miből lesz vezető hír, bizonyos témák, személyiségek bekerülnek-e az adott médiumba

vagy sem, és ha igen, mekkora teret kapnak, sokat vagy keveset.

Aztán van véleményműsor, publicisztika (vitaműsor, sajtóklub, háttérbeszélgetés, jegyzet), ezekben a szubjektív álláspont, a magánvélemény jelenik meg a válaszadók, szerzők részéről.

Az újságíróképzésben oktatók egyik kedvenc kérdése a hallgatókhoz – mellel az anyaországi médiában manapság gyakran felmerülő téma is –: létezik-e független sajtó? A legtöbb oktató válasza erre az, hogy nem, mivel a sajtó képtelen elérni, hogy ne függjön valamitől. Függ a kiadótól, a tulajdonostól, a reklámbevételtől, a saját ideológiai, politikai állásponttól, szimpátiától és végső soron az olvasótól, nézőtől.

KÜLÖNVÉLEMÉNY

Amúgy ha belegondolunk, a fenti szerkesztői gyakorlatot, szemléletet képezi le a saját közösségi oldalunk is, amely voltaképpen úgy működik, mint egy személyes újság: a saját nevünk alatt fut, és az ismerőseink az olvasói és terjesztői. Mi pedig a szerkesztői.

Ilyenként mi döntjük el, a személyes érdeklődésünkől és értékeinkből kiindulva, hogy mit osztunk meg, miről posztolunk, mihez szólunk hozzá, milyen formában és nyelvezettel.

Gondoljunk bele: a saját közösségi oldalunk csak a legritkább esetben hasonlítható egy híradó objektív híradásához, ahol pártatlanul megosztjuk egy témáról a többirányú beszámolókat.

Inkább a szubjektív véleményműsorokhoz hasonlíthatók ezek a közösségi oldalak, hiszen zömében azt a témát, eseményt, megközelítést, véleményt és ideológiát posztolja tulajdonosuk, amellyel azonosulni tud és amelyet támogat. Például, ha elkötelezett kereszténynek vagyunk, aligha fogunk Jézust gúnyoló karikatúrát megosztani.

Szabad vallásgyakorlat járványhelyzetben?

A járvány idején az egyházak a templomok bezárására kényszerültek. Szinte ismeretlen tapasztalat volt ez mindenki számára. A legnagyobb bajban nem lehetett Istenhez menekülni. Ezt az első pillanatban el is fogadta mindenki.

A rendkívüli állapot későbbi szakaszában, az ocsúdás alatt egyre zavaróbb lett a tudat, hogy Istennel csak személyesen, közvetítő nélkül, a hívők közösségével, a gyülekezettel pedig csak a képernyőn keresztül, a közösségi hálón találkozhattunk. Felmerül a kérdés: miért történt mindez?

SIKER!?

Látszólag, a többi között a templomok bezárásával is, sikeres egészségügyi óvintézkedéseket hajtott végre országunk. Sikertörténet a járványt a fertőzöttek hazaérkezett szűk ismeretségi körére. A hivatalos megközelítés szerint járványügyi sikertörténet. A jövőben is járható út!? De milyen ára van mindennek a hit szempontjából?

Szemem elé villan idős szüleim pánik miatti rémült ábrázata. Saját családtagjaikra és fiukra, aki a fertőző világban „meg gondolatlanul” vállalta a bevásárlást számukra, egyik napról a másikra idegenül néztek.

Ez a gyanakvó, gyanúsító tekintet részben ma is, közel három hónap után is megvan. A templomhoz szokott lelkükből pillanat alatt kilúgozott az élő járványközvetítés mindent. A gyülekezethez tartozás tudatát is. Valami ösztönös túlélési mechanizmus aktiválódott. Miért volt erre szükség?

Környezetemben többen voltak, akik a félelem hatására, karosszékükben ülve, a televízió képernyőjére meredve távoztak közülünk, mint akik a járvány következtében hunytak el. A járvány keltette pánik lakótelepünkön több áldozatot szedett, mint maga a vírus.

Az élethez való ragaszkodás az alapösztöneink egyike, de az elmúlt három nemzedék alatt a halálhoz való viszonyunk az átlagéletkor növekedésével radikálisan megváltozott.

Úgy szeretnénk élni, mintha soha nem lenne vége földi tartózkodásunknak, és az elmúlásra egyáltalán nem készülünk fel.

Nem engedhettük volna el pánikba kergedett idős testvéreinket békésen, kávéjukat izelgetve, vagy kedvenc könyvüket olvasva, esetleg sorozathősükkel együtt szenvedve?

Akik elkapták a betegséget és a szövődményekbe belehaltak, teljesen elszigetelve, magányosan, burokból zárva távoztak közülünk. Miért kellett megfosztanunk őket a békés haláltól és a családtagok körülölelő szeretetétől?

Tény az, hogy egyházi megnyilvánulásunkban nem vagyunk felkészülve járványhelyzetre. Kiskanállal szűröszt hitünk és gyakran kisiskolás higiéniai megnyilvánulásunk is gátolja a szabad vallásgyakorlást. Mindezért mi is felelősek vagyunk. Miért kell erőltetni továbbra is társadalmunkban a felszínes keresztyénség babonás álvallásosságát?

A RETTEGŐK ÉS A SZABADOK

Önkéntesek járták a kihalt utcákat a járvány bizonytalan időszakában, hogy eljussanak a magukra maradt és bezárt öregekhez.

A szüleiket cserben hagyó, megijedt fiatalok és a halálfélelmet megvető vakmerők ádáz csatájának lehettünk a szemtanúi. Olykor a két szélsőséget össze is kellett hangolni.

Az önkéntesség a hit megnyilvánulásának hamisítatlan példája. Miért ne lehetne folytatni ezután is? Csak járvány idején vannak rászorulólok?

A paradox helyzetek sorába tartozik a szabad vallásgyakorlatot korlátozó intézkedés, a járvány elkerülése miatt bezárt templomok helyzete is.

A társadalmi szerződés sérült. Az állam nem képes garantálni a szabad vallásgyakorlatot. A várhatóan visszatérő járvány esetén az egyháznak gondolkodnia kell új úton is. Nem engedheti meg magának azt, hogy az államhatalom a kénye-kedve szerint, vélt vagy valós okok miatt bármikor bezárhassa a templomokat.

Két világos és ellentétes út rajzolódik ki: engedelmeskedni, és ezzel vállalni a közösség elsilányulását, vagy szembeszállni a rendelkezésekkel annak ellenére, hogy ez igen veszélyes lehet.

Az elfogadás hatalmas lelki veszteséget is jelent a közösség számára. Csekély támogatás reményében mindent elfogadni véleménynyilvánítás nélkül csak a sorvadást jelentheti a keresztyén közösségek számára.

Az elutasítással tulajdonképpen az engedetlen egyháztest illegális, földalatti mozgalmá válik, vállalva a büntetést, üldözést és a megvetést, valamint annak a lehetőségét is, hogy összejövetele, megnyilvánulásai járványgócá válhatnak.

NEVETNI FOGUNK

A józan ész a beilleszkedő magatartást sugallja annak ellenére, hogy ezzel lelkileg csak veszteni lehet. Vallási szempontból – úgy, ahogy ez az őskeresztyénségben is történt – az ellenszegülés gyümölcsöző lehet, de hatalmas ára van társadalmilag és epidemiológiailag is. Isten őrizzen meg bennünket attól, hogy ismét ebbe a helyzetbe kerüljünk és választanunk kelljen. Mégis marad a kérdés: miért kell a továbbiakban is bezárva tartani a templomokat, amikor a fertőzés veszélye csökkent, sőt bizonyos területeken, úgy tűnik, meg is szűnt?

A járvány alatt világos lett, hogy a politikumnak és az egyháznak is fel kell nőnie arra a szintre, ahol a szabad vallásgyakorlat és a közegészségügy nem ütközik többé. Addig pedig maradnak a megválaszolatlan kérdések.

Jóbarátom mondogatta, hogy a (járvány) végén nevetni fogunk. Valóban így van, nevetünk is, de nemcsak a megszabadult öröme, hanem a tehetetlen, kiszolgáltatott, templomától még mindig eltiltott hívő ember önróniája is ez a nevetés.

Ártalmas hazugságok

Az elmúlt esztendőben sokan felhívták a figyelmet arra, hogy egyre több álhír kering a médiában, különösen az interneten, és az olvasók már nehezen tudják megkülönböztetni a tényeket a hamis információktól.

Ez nem azt jelenti, hogy korábban nem léteztek álhírek, és az újságok csak igazat írtak, elég csak a kommunista sajtó hajmeresztő hazugságaira gondolni. De a kommunizmus idején az átlagolvasó tudván tudta, hogy az újságok hazudnak. Ezért ünnepelte mindenki '90 után a szabad sajtót, amelyben már nem a párt szájíze szerint kellett írni a fellendülő termelésről és a nagyszerű megvalósításokról, hanem papírra lehetett vetni a kellemetlen igazságokat is, lehetett szólni a korrupcióról és a kínos témákról is.

A nagy igazságok később egyre inkább háttérbe szorultak, mert az emberek hamar ráuntak a komoly témákra; az igénytelen bulvárra, az olcsó számárságokra viszont nagy a kereslet, s ennek megfelelően nagy a kínálat is belőlük. De itt most nem a sztárpletykákról és a kiszínezett történetekről kívánok szólni.

Érdekes elgondolkodni azon is, hogy létezik-e egyáltalán a világon olyan szabad sajtó és tökéletesen objektív újságírás, amelynek nincsenek politikai vagy üzleti okokból kellemetlen melléklöngéi; de ez is egy másik téma. Itt most ezt sem akarom fejtegetni.

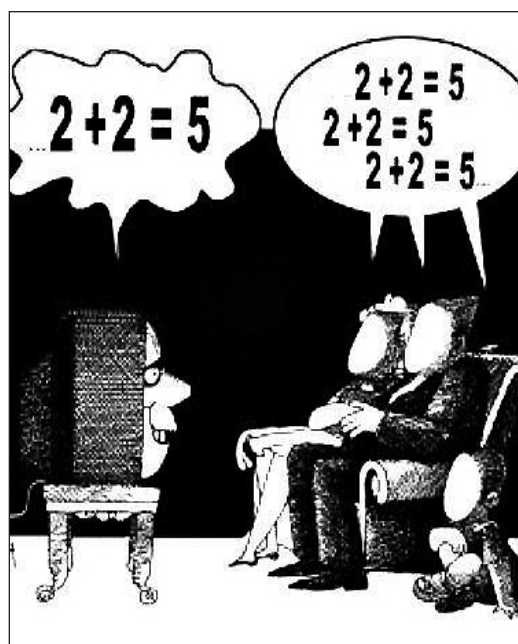
AZ IGAZSÁG ÉS A „LÁJK”

Időszerű viszont beszélni az ártalmas hazugságokról, amelyek rendkívül elterjedtek, elsősorban az internetnek, de különösen a Facebooknak tulajdoníthatóan.

Legtöbbször óvakodunk attól, hogy megnevezzük a platformot, hiszen másféle közösségi oldalak is léteznek, de nyugodtan megállapíthatjuk, hogy kevés kártékonyabb dolog létezik jelenleg az interneten, mint a Facebook. Elsősorban azért, mert a legtöbb ember ezt használja, de a legtöbb felhasználó nincs tisztában azzal, hogy egy manipulatív és toxikus jelenség áldozata.

Legelőször is azzal kellene mindenkinek számolnia, hogy amit a Facebookon olvas, annak egy része biztosan nem igaz. Teljesen mindegy, hányan kedvelnek („lájkolnak”) egy bejegyzést: az igazság nem kedvelés kérdése. A tudományos tények nem demokratikusak: ha mindenki ellenük szavaz, akkor is tények maradnak.

Az olvasók egy része viszont hajlamos arra, hogy a kellemetlen igazságokat elutasítsa, és ebben a viszonyulásban megerősítik azok a hozzászólók, akik látszólag mindenhez (is) értenek, ráadásul jobban értenek, mint a szakemberek!

Ha a Facebookról tájékozódok, akkor az a benyomásom támadhat, hogy mindenki ért a kvantumfizikához, a gyógyászatához, a katonai stratégiához, ráadásul mindenki alaposan ismeri az összes titokzatos összeesküvést a szabadkőművesek ármánykodásaitól a gyíkemberekig. És ez különös, mert a legtöbb ember, aki határozott véleményt fogalmaz meg egy-egy témáról, legtöbbször az illető tudományág alapfogalmaival sincs tisztában.

Gondoljunk csak arra, hogy vannak, akik évtizedeket áldoznak életükből egy-egy tudományág tanulmányozására, és sokszor még ők is tévednek.

Ezzel szemben az, aki öt-tíz percet töltött a téma megismerésével, kétes forrásokból merítve, magabiztosan állítja a maga igazát. Ráadásul egy-egy agresszív csoport véleménye teljes mértékben ellentmond mindannak, amit az elmúlt évtizedekben sokan megtapasztaltak.

Hadd soroljak fel néhányat e csoportok közül:

– Az oltásellenesek, akik amúgy többnyire maguk be vannak oltva, de nem képesek felfogni, hogy a védőoltások megjelenéséig rengeteg gyermek veszítette életét olyan betegségek miatt, amelyek ma megelőzhetők. Az Egyesült Államokból indult bolondériának itt is sok követője van, közülük senki sem szakember. Idősebbek még fel tudják idézni, milyen volt az élet az oltások előtt.

– A chipektől rettegők, akik állandóan attól tartanak, hogy a chipek a sátán eszközei. Ez vicces, mert a számológép, a telefon, a mosógép, még a korszerű gázkazán és a gépkocsi is tele van chipekkel évek, évtizedek óta. Amúgy chipek nélkül teljesen lehetetlen internetezni és a Facebookon rettegni a chipektől.

– Az újabbak között megemlítendő a koronavírus-tagadók csoportja, akik szerint

életszerűbb az, hogy a világon MINDEN kormány, minden egészségügyi szervezet hazudik, mint az, hogy felütötte a fejét egy új járványos betegség. Talán nem annyira veszélyes, talán túlbecsülték – ezt majd később fogjuk megtudni –, de azt állítani, hogy nem létezik, azok után, hogy bizonyos országokban az idősotthonokat egy hónap alatt kipucolta, szívtelenség is, nemcsak tudatlanság.

– És ha már itt tartunk, szintén ehhez kapcsolódik az 5G tornyokat ellenzők csoportja. Aki nem tudná, az 5G a mobilhálózat új nemzedéke, amely sokkal nagyobb sebességet tesz lehetővé azoknak, akik mobilszközökön akarnak internetezni. Olyasmi, mint a wifi. Akik azt állítják, hogy összefüggés van az 5G antennák és a koronavírus között, azok teljes mértékben bebizonyítják, hogy semmiféle fogalmuk nincs arról, hogy mi az elektromágneses hullám és hogyan okoz betegséget a vírus. Ráadásul azt sem nézték meg, hogy a legtöbb országban, ahol sok áldozatot szedett a járvány, nincsenek is 5G antennák. Angliában nemrég felgyújtottak egy ilyen antennát, hogy ne okozzon több betegséget.

– Említést érdemelnek még azok, akik szerint fokhagymával/citrommal/petrezselyemmel stb. gyógyítható a rák/az AIDS, illetve bármilyen betegség.

Örvendetes tény viszont, hogy a matematika területén viszonylag kevés a szkeptikus, legalábbis eddig nem vonták kétségbe azt, hogy $2 \times 2 = 4$. De nem szeretnék ötleteket adni...

KI MONDJA?

Az álhírek azonban nem csak a Facebookon terjednek, és a közösségi média nem az elsődleges forrás. Az álhírek forrásainál ugyanaz a jelenség figyelhető meg, mint a Facebook kommentszekciójában: hozzá nem értő emberek véleményt formálnak olyan jelenségekről, tudományágakról és tényekről, amelyekhez nem értenek.

Olyan is akad, hogy az adott szakterületen valaki merőben mást állít, mint a szakma egésze. Az ilyen különvéleményeket lelkesen idézni annak ellenére, hogy több ezer szakember állítja az ellenkezőjét, elég különös.

Érdeemes megnézni, hogy ki az, aki véleményt mond egy bizonyos dologról. Ha orvosi témáról van szó, én inkább hiszek a gyakorló orvosnak, mint egy cipésznek. Ha viszont a lábbeli a téma, a cipészt fogom megkérdezni. Nem hiszem, hogy ha valaki jó színész, állást kell foglalnia a védőoltások tekintetében, és azt sem hiszem, hogy a holdra szállásról amatőr fotósoknak kell nyilatkozniuk.

„Hallottad, mi történt?” – gondolatok a pletykálkodásról

Mindenki pletykálkodott már, és mindenkit kihozott már a sodrából egy-egy elindult pletyka. Vajon miért pletykálnak az emberek? Vajon miért létszükséglet ez egyeseknek? Mi lehet ennek a mozgatórugója? Megtaláljuk egyáltalán? Hiszen senki sem szokta beismerni, hogy szokott pletykálni.

Abban megegyezhetünk, hogy elszigetelve nem élhetünk, valamint úgy sem, hogy nem figyelünk oda egymásra. Akaratunkon kívül is összehasonlítjuk magunkat a környezetünkben élőkkel. Megfigyeljük a másik életét: munkatársát, családtagát, szomszédát vagy barátát.

Gyermekkorban összehasonlítjuk magunkat, hogy ki milyen magas, melyik fiú hogy tud focizni, kinek milyen a telefonja stb.

Felnőttkorban megfigyeljük a másik ember szokásait, a gyereknevelését, a vásárlásait, megnézzük a házasságát, és jól-rosszul következtetéseket vonunk le. Ezzel nem is lenne semmi baj, ha ez azért történik, mert tanulni akarunk belőle, vagy ha látunk valamit, ami tetszik, megpróbáljuk megvalósítani, s ha találunk valamit, ami nem tetszik, azt megítéljük, de meg is vizsgáljuk, hogy vajon mi nem járunk-e ugyanazon az úton, s ha igen, igyekszünk elhagyni azt a szokást.

Tehát ha ezért figyelünk meg másokat, mert okulni akarunk belőle, az nem is lenne baj. Sőt még az sem jelent problémát, ha az észlelteket jó vagy rossz példaként felhozzuk a saját családtagjainknak. Ebből viszont nem lesz pletyka.

A pletyka mozgatórugói között sok minden más is van. Valahol mélyen szerintem abban gyökerezik a pletyka, hogy az ember nem tudja megoldani a saját gondjait, nem tud szembenézni velük, vagy azok akkora fájdalmat okoznak, hogy menekülni kényszerül előle. Így „áldozatokat” keres, akik hibáztak, és akiket kibeszélhet.

ÖRÖKÖLT

A pletykálkodás egyik oka a **tanult minta** lehet. Például valaki abban nő fel, hogy ott-hon vagy a kispadon összegyűlik egy csapat asszony, és egész délután azokról beszélnek, akik éppen a településen terítékre kerültek vagy elhaladtak előttük, míg kint ültek.

Ami a falvakban a kispadon történik, azt városon a munkahelyen élők ki az emberek. Hiszen a nagyvárosokban a szomszédok rendszerint nem nagyon ismerik egymást, de egy több száz vagy több ezer embert foglalkoztató cég éppúgy működik, mint egy falu.

Van ennek valamilyen jótékony hatása is, bár erről nem szeretünk beszélni. A jótékony hatása abban mérhető, hogy a „falu szája” visszafogó erő sok rossz megtételében. Ismerjük: „nem teszem meg, mert mit mondanak?” Nem azért nem teszek valamit, mert

nem helyes, hanem mert félek az emberek véleményétől.

Az viszont nagyon rossz benne, hogy a pletykálók csak a rossz hírt szeretik. Nagyon ritkán kel szárnyra jó hír. Vagy ha még szárnyra kel is, akkor is találnak valami rosszat, amit odabiggyesztenek mellé. A jó hír nem felel meg, mert a pletykát szeretők általában nincsenek kibékülve önmagukkal vagy a saját életükkel, és le akarják húzni a többiekét is.

Azért azt is hozzá kell tenni, hogy a pletykálkodó csapat tagjai egymást is kibeszélik. Ha éppen hiányzik valaki, amikor összeülnek, akkor annak az élete szolgáltatja a témát. Vagyis szemtől szemben nem hangzik el megjegyzés, kizárólag a kibeszélt háta mögött.

Bár a pletykálkodás szokását kifejezetten asszony-szokásnak minősítik, én azt mondom, hogy ez nem igaz. Tegyük fel a kérdést a férfiak maguknak: mikor egy férfitársaság összeül, és órákon keresztül beszélget, vajon nem beszélnek ki senkit? Ó, dehogynem! Csak ők tagadják.

VAKÍTÓ

A pletyka másik formája még rosszabb, mert az **irigységből születik**, és már rosszindulat is van benne.

Ez a fajta ember nem beszél ki mindenkit, csak azzal foglalkozik folyamatosan, akire irigy. Nem lehet a kedvére tenni, mert zavarja a másik ember sikere, ugyanis a saját sikertelenségét látja benne.

Az ilyen típusú ember nem megvizsgálja a másik ember életét és következtet, hanem mindenféleképpen olyasmit keres, amit megkritizálhat, az igazság kiforgatásának árán is. Mindent úgy tálal, hogy abban ő is benne legyen, de csak pozitívan: ő nem ilyen, ő ilyet nem tenne, bezzeg a másik. Még az sem tűnik fel neki, hogy korábban ugyanazt

a hibát elkövette ő is, mint a másik, akit most bírál.

Az effajta ember már nemcsak a kispadon „osztja az eszt”, hanem képes elindulni és vinni a hírt, ha valakit le akar járatni egy közösség szemében.

FELTÖREKVŐ

Létezik a pletykának egy másik formája is, amelyik már kifejezetten aljas: az, **amelyik bosszúból történik**.

Itt már nem fontos az igazság sem. A bosszú egyik nagyon alantas formája ez: elindítanak valakiről egy hírt, amely nem igaz, de van valóságmagva.

Munkahelyen is megtörténhet, ha vannak feltörekvők. Ha egy alsóbb beosztású kinéz magának egy felsőbb beosztást, de a saját tudásával nem tudja azt elérni, hogyha elég erősen ármánykodik, és sikerrel befeketíti a másikat, a mi felületes világunkban elérheti, hogy amazzt eltávolítsák, és beügyeskedheti magát annak a helyére.

Következésképpen a pletyka nagyon sokarcú. Lehet a „falu szájaként” visszafogó ereje is és ösztönözhet jó viselkedésre, de ha az ember begyűjt pár irigyet, netalán sikerült bosszúálló embernek borsot törnie az orra alá, akkor leronthatják a hitelességét, befeketíthetik, és kitalált történetet is terjeszthetnek róla.

Azonban van egy jó hírem azok számára, akik már estek áldozatul rosszindulatú pletykáknak. Mikor már mindenki „végigkóstolta” a szenzációt, előbb-utóbb a mérleg nyelve helyrebillen, és mivel az emberek figyelnek, az értelmesek el szokták dönteni, hogy mennyire volt érdemes elhinni a híresztelést.

Ami igaz, az az emberen rajta is marad, de ami nem igaz, arról ez előbb vagy utóbb ki szokott derülni.

A gázai szekértől az utolsó trombitaszóig –

(Folytatás az előző számból)

„Az Úrnak angyala pedig szóla Filepnek, mondván: Kelj fel és menj el dél felé, arra az útra, amely Jeruzsálemből Gázába vezet. Járatlan ez. ... Monda pedig a Lélek Filepnek: Járulj oda és csatlakozzál ehhez a szekérhez!” ApCsel 8,26.29.

A MAGYAR REFORMÁTUS SAJTÓRÓL

Nem azért szólok a *Kalendáriumról*, mert annak királyhágómelléki szerkesztője vagyok éppen [a cikk 2013-ban íródott, azóta nyugalmazott lelkipásztor – szerk. megj.], hanem azért, mert a 16. századtól mint műfajnak ennek is Istentől rendelt értéke volt és van. Azt is mondhatnám, református műfaj a kalendárium.

Az evangéliumi, egyházi tartalom mellett a naptárakban lehetett megtalálni a vásárok időpontját, új tudnivalókat a mezőgazdaság, az egészségügy, az irodalom berkeiből. Még a jobbágycsaládok otthonában is kincs

lehetett, nemcsak olvastak belőle, hanem ebbe jegyezték családi adataikat, kicsi gazdaságuk változásait.

1705-ben, a Rákóczi-szabadságharc alatt jelenik meg Pozsonyban az első magyar hírlap. Majd Bél Mátyás evangélikus lelkész 1721-ben kezd lapkiadásba. Többirányú tájékoztató és nevelő céljai közé sorolnám mindenképpen az iskolai oktatást.

A folytatás is Pozsonyban történik igazán, a Rát Mátyás által szerkesztett *Magyar Hírmondóval*.

Az most talán csak egy mondatnyi említést kíván, hogy a felvilágosodás eszmei áramlata vagy éppen Mária Terézia cenzúrájának kerülgetése jelenti a mottóban említett járatlan utakat.

Magyar református sajtóról és könyvkiadásról 1791-től (türelmi rendelet törvénybe foglalása) beszélhetünk. Már bőséges egyházi és nemzeti, nevelő jellegű anyag jelenik meg az *Annalesben*.

Külön fejezetet érdemelne a 20. századi magyar egyházi sajtó Trianon utáni, majd a 2. világháború utáni alakulása. Hogyan lett a *Kiáltó szóból* elhallgattatott szó Erdély és az anyaország területén? És hogyan kezdődött újra 1990 után?

Hogy könnyes meghatódottsággal vetjük kézbe például a *Harangszó* első számát Nagyváradon, és húsz év után sem csökkent a *Kalendárium* iránti kereslet. Ma már kis gyülekezeti lapok is készülnek, akár házi nyomtatásban.

TÁVIRÓ – SZABAD EURÓPA RÁDIÓ – MAROKTELEFON

A műszaki fejlődés másik találmánya a táviró volt. Morse körülményes, ...---...-okból álló, rejtjeles betűkészlete miatt inkább csak rövidebb üzenetek továbbítására volt alkalmas.

Az idén éppen 175 éve [a cikk 2013-ban íródott – szerk. megj.] sikeresen vizsgázó távirón e rövidke mondatot továbbította Morse: „Mit művelt Isten!”

Tudunk arról, hogy bibliai szövegeket, üzeneteket továbbítottak e készülékek segítségével is.

Ma mindnyájunk zsebében ott lapul a nélkülözhetetlen maroktelefon, mely legyőzte őst, az eleinte kisebb területeket, majd a világot átszelő vonalas telefont.

Ismeretes előttünk, hogy az egyházak szerte a világon a telefonos lelkigondozással akár életet menthetnek.

Hallottam fiatalokról, akik nem bírták végezni ezt a szolgálatot, annyira megviselték őket lelkileg az emberi tragédiák. Tény azonban, hogy vannak, akik zsákutcába jutott életük gázai szekereiről felhívhatnak egy-egy szolgálatos vigasztalót.

A mindenkinél lévő mobiltelefon már-már zavaró tényező a templomi áhítatok

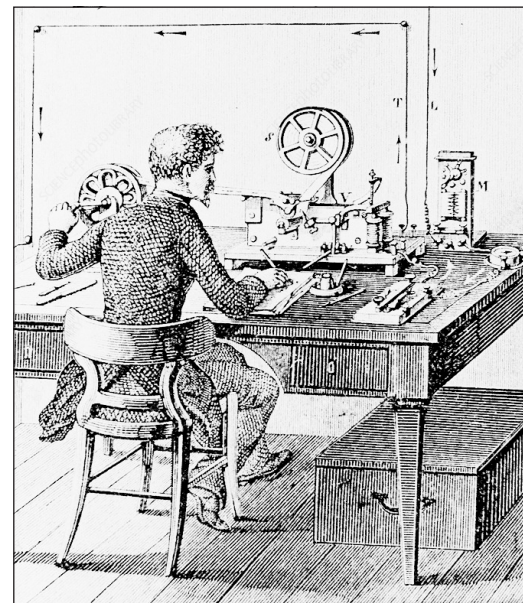
csendjében, innen is a humoros megállapítás: Jézus hív, de nem mobiltelefonon.

De e találmány is eszközzé lett számunkra. Utazó világunkban a maroktelefonokból is olvashatunk Bibliát.

A rádiózás már majdnem személyesen behozta lakásunkba az Igét és az egyházat, a lelkipásztort. Természetesen felbecsülhetetlen szolgálat végezhető azok számára, akik valamilyen oknál fogva nem tudnak részt venni a közösségi alkalmakon.

„A sokoldalúan fejlett szocialista társadalomban” szó sem lehetett evangéliumi rádiószolgálatról, talán ezért is maradt meg bennem élénken az a szovjetunióbeli hír, hogy a szovjet birodalom területén titkos rádióval próbáltak szolgálni. Mire a hatalom bemerte volna az adót, már messze jártak.

S vannak itt közöttünk, akik a 20. század második felében ugyancsak a tiltott Szabad Európa Rádió hullámain tájékoztattak a diktatúra alatti romániai, erdélyi elnyomtatásról, falurombolásról.

az evangéliumi lelkipozozás múltja, jelene és jövője

De még ma is idézek a közel negyven évvel ezelőtt hallott igehirdetésből is: Azon lehet vitatkozni, hogy melyik a magyar irodalom legszebb műve, de azon talán nem, hogy az Újszövetség legszebb példázata a tékozló fiúé.

A GYÜLEKEZETI KÖZÖSSÉG ÉS „PARÓKIÁM AZ EGÉSZ VILÁG”

A televízióval már a templomi, gyülekezeti látvány is házhoz jött. Áldása mellett kétségtelen hátránya, hogy sokan már egyenesen abban az önámító bizonyosságban élnek, hogy lemondhatnak a gyülekezeti közösséggel való kapcsolatról.

Nyomon követhető azonban az is, hogy sok református rádiós-tévé testvér hitvallási kontroll nélkül viszonyul a „mindegyik szép” tv-istentiszteletekhez. Így viszont nem a sokak által hangoztatott ökumené gázai útjára tévednek, hanem a hitvallási elegyedés nem feltétlenül szerencsés ösvényeire.

Ilyen értelemben emlékszem vissza az amerikai Billy Graham romániai evangelizációjára: kedves hívem azt mondta volt róla, semmit se értett belőle, a román fordításból is csak Jézust, meg a Dumnezeut (Isten), „de gyönyörű volt”.

Nyilván sugárzási lehetőséget kapnak a különböző felekezetek valamely országon belül, de kevésbé érett népegyházi híveink védtelenek az esetleges és nemkívánatos hatásoktól. Nem is szólva arról, hogy egy alkalmi igehirdető lehet jóval érdekesebb, mint a saját kis falusi papja.

Mozaikszerű áttekintésünk végén pedig itt állunk az örök és valóban gyönyörű mennyei üzenettel szemközt: Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek – a számítógépek képernyőjén.

Az egykori athéni Agora világméretűvé bővült. Ilyen értelemben egészen szellemes, de valóságos szójáték Jézus parancsa: vessétek ki hálózatos fogásra – amit ma így mondhatna: hálózatos be a világot.

Közkincsé, könnyen elérhetővé vált úgyszólván minden egyházi, teológiai irodalom, gyülekezeti élet, valóban a „föld végső határáig”.

Az már egy másik kérdés, hogy igei értelemben szóla a tiszta mag a római levél jegyében „rothadandóság alá vetett” konkoly-kultúra szennyebe keveredve található meg.

Csak az egérkét (klikk) mozgatón múlik a választás. Sőt, azt kell mondanom, az ordító oroszlán Sátán a világhálón is keresi, akit elnyeljen.

Megtörtént, hogy igehirdetéseket kerestem az interneten, és ízléstelen erotikus képek jelentkeztek. Felháborodtam: hát semmi se

szent? Egy írásból viszont választ kaptam: a nyugati világ rengeteg hirdetése között egyházi rendezvényekre akadhat a böngésző és talán így elindulhat valamely gyülekezet felé.

Tény, hogy a világháló segítségével beteljesült Wesley egykori, akkor még költőiesen hangzó kijelentése: parókiám az egész világ.

A 21. század apostolai már a világhálós virtuális istentiszteletre hívogatnak. Valamikor Trója elestét jelzőtüzek láncolatával adták hírül, egyetlen éjjel 600 kilométernyi távolságról. Ma csak egy-két gombnyomással mozdulat a világ sivatagában utolérni a komornyikot.

Otthonról történik a facebookos helyfoglalás a képernyőn megjelenő képzeletbeli templomban.

Saját kenyérükkel és borukkal úrvacsoráznak otthon, a klikkel jelzik, hogy „elfogadják Jézust megváltójuknak”, és „online keresztné”. SMS-en adakozhatnak a maroktelefon-vagy hitelkártyájukkal, meg is teszik.

ISTEN KEGYELMI ESZKÖZE A VILÁGHÁLÓ?

Már csak arra szeretnék válaszolni, miért hivatkozom a címben az utolsó trombitaszóra. Jézus megígérte, meglátjuk Őt az ég felhőiben, mikor visszatér a földre.

Az 1Kor 15-ben Pál egy szempillantás alatt, az utolsó trombitaszóra bekövetkező feltámadásról vall.

Mindnyájunknak eszünkbe juthatott már, hogyan is vesz majd tudomást a tér és idő korlátai közé szorult ember a „föld végső határáig” arról, hogy visszajött Jézus, hiszen nem láthatjuk Őt egyszerre a Kárpát-medencéből és Indonéziából.

Nos, ha nem eretnecség, csak a fantáziával mertem arra gondolni, hogy ha egy cunami okozta tragédiáról, egy merényletről egy perc alatt értesül az egész internetes világ,

Istennek semmi akadályt nem jelent hírül adnia éppen a világháló által: Nézzetek fel, itt az Úr! És akár a világhálót átszelő kozmikus trombitahangra feltámadnak a halottak.

Csak szólnának már azok a trombiták. Vagy még mindig nem látjuk az „Istennél semmi sem lehetetlen” közelségét?

Nem célok és nem tisztem minősíteni a világhálót. Biztos, hogy Isten kegyelmi eszköze is a 21. század apostolai kezében. Gondoljunk csak a keresztyénséget üldöző országokra, milyen áldás lehet az ottaniak számára részt venni egy világhálós istentiszteleten, értesülni a világba széledt testvéreikről.

Vannak határhelyzetek, vészhelyzetek és áldáshelyzetek. A világon egy nagy diaszpóra lett a magyarság is. Pásztorolni kell a szét-szórtságban élőket is.

Számomra fantasztikus dolog Skype-on szólni alig másfél éves unokánkhoz és hallani az ő hangját, de az a perc az igazi lelki öröm, amikor hazajönnek a gyerekeink és ölbe kaphatom. Naponta „beszólhatunk” telefonon a presbitereinknek, gyülekezeti alkalmakat hirdethetünk a sajtóban, és világhálón közeledhetünk a szétszórtságban élőkhöz, de mindezek csak eszközök lehetnek, ha tetszik, online hívó harangok az élő, testvéri, gyülekezeti közösségekbe.

BERECZKI ANDRÁS

(megjelent a 2013-as Kalendáriumban)

Százesztendős, be nem

Átmenetinek gondolt állapotból száz éve tartó helyzet – röviden így foglalható össze a Királyhágómelléki Református Egyházkerület története. A trianoni békediktátum aláírásának centenáriuma alkalmából Pálfi József nagyváradi lelkipásztorral, a Partiumi Keresztény Egyetem rektorával a 20. század folyamatairól, változásairól és hatásairól beszélgettünk.

– Nem mindenki tudja, de a Partium, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület területe 1920 előtt sem Erdélyhez tartozott, egyház-szervezetileg pedig a Tiszántúl része volt.

– Így van, Máramaros, Szatmár, Bihar és a Bánság együtt adja azt a régiót, amelyben két lépésben – először 1920. december 14-én részben, majd 1921. augusztus 16-án a teljes képviselet jelenlétében – alakult meg a Királyhágómelléki Református Egyházkerület. Ez a hatalmas, kis országnyi terület Trianon előtt egyház-szervezetileg teljes egészében a Tiszántúli Református Egyházkerülethez tartozott.

– Hogyan fogadták a partiumi területen élő magyarok az I. világháború végét?

– 1918 és az azt követő esztendőik nagyon keservesek voltak nemcsak a partiumi, hanem az egész Kárpát-medencei magyarság számára. Kivétel nélkül mindenkit váratlanul ért a kialakult új helyzet. A román uralom tényét kezdetben teljesen kizárták, lehetetlennek gondolták. Az új demarkációs határvonal meghúzása után általánosan elterjedt vélekedése volt a partiumi magyarságnak, hogy ez csak egy ideiglenes, rövid ideig tartó átmeneti állapot, és a nagyhatalmak hamarosan korrigálják ezt a tévedést.

Ám nem így lett, mert a rémálomból hamarosan fel kellett ébredni és rá kellett döbenni, hogy egy új, addig teljesen ismeretlen, kisebbségi helyzetbe kerültek. A partiumi régió több mint félmillió magyarországi ekkor közel 270 ezer volt református.

– A lakosság identitásában milyen következményei voltak a trianoni döntésnek és az elszakadásnak?

– Nemzetünk életében ekkor több mint ezresztendős múltat írtak át szinte egy tollvonással. Különböző szem- és nézőpontból vizsgálva az 1920. június 4-én történeteket, azt kell mondanunk, hogy ekkor másfajta, korábban nem tapasztalt, felfoghatatlan és beláthatatlan, de hosszú távra kiható folyamatok kezdődtek el a politikai nemzet, az anyaszentegyház népe, a Kárpát-medencei nemzetei, azon belül pedig a magyar társadalom, a családok és az egyének életében egyaránt.

DR. PÁLFI JÓZSEF LEKIPÁSZTOR, A PKE REKTORA

A románság az 1918. esztendő második felében már Erdély-szerte gyors és céltudatos szervezkedésbe kezdett. Nem történt ez másként a Partium „fővárosában”, Nagyváradon sem. A békediktátum aláírása után gőzerővel megindult a románosítás minden téren és szinten. Bukarest módszerei változatosak voltak e tekintetben, hiszen a durva fenyegetéstől, zsarolástól, meghurcolástól és a legválogatottabb lélektani megnyomortástól sem riadt vissza. A magyar társadalom tagjainak válasza természetesen különböző volt, ám az sajnos igaz, hogy a fokozódó elnyomás következtében többen is „elestek”.

– Románia területén zömében ortodoxok (görögkeleti keresztények) élnek. Hogyan tudott megmaradni a reformátusság ebben a környezetben?

– Száz esztendővel ezelőtt ez egyáltalán nem volt jellemző a Partiumban. Ám az eltelt időszak alatt a tudatos elrománosító politika következtében megváltoztak az etnikai és a felekezeti arányok.

Romániában már az első vallási törvény (1928) megkülönböztette a felekezeteket: a román ortodox egyházat és görögkatolikussokat bevett vallásnak tekintették, a többi viszont csak kultuszként aposztrofálták.

A partiumi reformátusoknak sokat kellett küzdeniük azért, hogy egyáltalán elismerjék őket – törvényben csak 1939 novemberében kaptak erről biztosítékot.

A reformátusok országszerte kettős kisebbségben éltek: Bukarest első perctől kezdve „a magyar vallásnak” tekintette a reformátust, és úgy is kezelte. Ez az első, etnikai szempontú megbélyegző pecsétet jelentette, a másodikat pedig az, hogy a román ortodox egyház mellett másodrendű vallási kategóriába tartozott. Ezzel együtt azt mondhatom, amit a régi románok is mondtak: vivimus, azaz élünk!

– A két világháború közötti időszak az újraszerveződés korszaka volt. Mi történt a Királyhágómelléki Egyházkerületben ebben a szűk két évtizedben?

– Magyarország számára ekkor – keleten – a történelmi Erdély mellett Máramaros, a Partium és a Bánság is elesett. Nyolc csonka egyházmegye (Máramaros-Ugocsa, Nagyványa, Szatmár, Nagykároly, Érmellék, Bihar, Nagyszalonta és Békés-Bánát) 181 gyülekezete, több mint 270 ezer híve, számos iskolája és egyéb egyházi intézménye maradt egyházi főhatóság nélkül.

Javukra legyen mondván, bénultságuk ellenére sem tétlenkedtek sokáig, mert rögtön hozzáfogtak a modus vivendi, vagyis az együttélési mód megtalálásához. Igaz, az események, amelyek lépéskényszerbe hozták a Romániában rekedteket, csak az új határ meghúzása után gyorsultak fel, de ők azonnali, határozott, felelősségteljes döntéseket hozva tették meg a szükséges és korszakos lépéseket.

Kezdetben a legtöbben abban reménykedtek, hogy a nagyhatalmak csak ideiglenes döntést hoztak, amely rövidesen megváltozik majd, és ennek okán talán felesleges és szükségtelen hosszú távra berendezkedni.

Voltak azonban olyanok is, akik másként gondolkodtak, és tervezni kezdtek. A történelem azokat igazolta, akik Sulyok István akkori nagyváradi-újvárosi lelkipásztorhoz és bihari espereshez hasonlóan másként gondolkodtak, hiszen 1920–1921-ben Váradon és a Partiumban is újra kellett írni a történelmet.

– Hogy érintette a régiót és a lakosságot az I. és a II. bécsi döntés?

– Az első kevésbé érintette a Partiumot és konkrétan a Királyhágómelléki Református Egyházkerületet, a második annál inkább: ekkor Észak-Erdély visszatért Magyarországhoz, ám a Királyhágómelléki Egyházkerületre ez fájdalmasan hatott, mivel az új határ szinte kettőbe vágta. A Nagyszalontától délre eső területeket Dél-Erdélyhez csatolták, így az ott maradtak nagyon sokat szenvedtek a vad román terror következtében.

– Hogyan sikerült mégis kapcsolatot tartani az elmúlt száz esztendőben a Kárpát-medencei magyar reformátussággal?

forrott sebek

– Ez alatt az idő alatt többféle politikai berendezkedést is megtapasztalhattunk, attól függően, melyik országhoz csatolták a magyar reformátusságot. Ezek mindig nagyban befolyásolták és meghatározták a lehetőségeket.

A kezdeteket egy nagyon enyhe időszak váltotta, amikor mérsékeltén ugyan, de lehetett kapcsolatot tartani a határainkon túliakkal is, az Erdélyi Református Egyházkerülettel pedig természetesen mindvégig élő kapcsolat maradhatott.

A száz esztendőnek közel a fele a kommunizmus időszakára esett mindegyik utódállamban – talán nem kell ecsetelnem az olyan-ilyen kapcsolattartási lehetőségeket. A kapcsolatok 1990 után kezdtek egyre élőbbé válni, hogy eljussunk oda, ahol most vagyunk.

– Az oktatás szerves része minden nemzet és minden egyház életének. Miként sikerült megszervezni, és hogyan alakul ma az oktatás a Partiumban?

– 1920 után Királyhágómelléken négy erős középiskola és közel százötven elemi felekezeti iskola maradt. Rendkívül nehéz volt az egyházkerületnek ezeket az intézményeket fenntartania, de kisebb veszteségekkel a második bécsi döntésig mégis sikerült.

A második világháborút követően, 1948-tól, a kommunista időszakban minden iskolát államosítottak. Változásra 1990 után került sor, ekkor újjáalapítottak három felekezeti középiskolát: egyet Szatmáron, egyet Zilahon és egyet Nagyváradon. Ekkor alapították meg a Sulyok István Református Főiskolát, ennek a jogutódja lett a ma is működő Partiumi Keresztény Egyetem.

A teológusok, lelkipásztorok képzésére 1920 után Kolozsváron volt lehetőség, ma továbbra is Kolozsvár az első számú célpont, ám vannak, akik a közelebbi Debrecen választják.

– A köztudatban ma is aktívan él a magyar és a román lakosság ellentéte. Valóban ez a realitás?

– A korabeli nagyhatalmak az 1918. december 1-én közreadott gyulafehérvári nyilatkozat alapján elégítették ki a románok területi igényeit. Idén éppen száz esztendeje annak, hogy Románia ezeket az ígéretek nem tartja be, ezért hát békeszerződésről nem beszélhetünk azóta sem.

Békeszerződés az, amikor két vagy több fél közösen megfogalmazott szándéka, akaratát fejeződik ki, ám ha valakire rákényszerítenek egy döntést és valakitől erővel, erőszakkal jogtalanul vesznek el valamit, azt csak békediktátumnak lehet nevezni.

A mélyben mind a mai napig be nem gyógyult sebek vannak. Az országos politikát nem a magyarok szervezik, vezénylik, hanem az arra hosszú évtizedek alatt speciálisan szakosodott politikacsinálók irányítják.

Száz esztendeje folyamatos az ország különböző intenzitású magyartalanítása. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert ha nem lenne tudatosan szervezett és mesterségesen fenntartott konfliktusgyártás, akkor talán kiegyensúlyozottabb együttélésről beszélhetnénk. Ám mindenkor gondoskodtak arról, hogy ez ne így legyen. A magyar kártyát sajnos mind a mai napig ki lehet játszani országos szinten, és némely esetekben a lokális politikában is.

– Ön nagyváradi lelkipásztor is, az pedig mára egy román többségű város. Hogyan kezelik a településen a magyarságot 2020-ban?

– Sokszor eszembe jut, hogy a '80-as évek elején voltam gimnazista Nagyváradon. Nekem és még nagyon sok érmelléki fiatalnak érdekes jelenség volt az, ha román szót hallottunk, amikor végimentünk a város főutcáján. Fel is kaptuk a fejünket a nyüzsgésben, és megállapítottuk, hogy ez román beszéd. Manapság, amikor nagy ritkán a főutca tévedek, akkor azon kapom fel a fejemet, hogyha magyar szót hallok.

Tudjuk, hogy a tudatosan szervezett és irányított román nemzetpolitikának mindig megvoltak a stratégiai az erdélyi, partiumi városok lakosságának etnikai átalakítására.

A Partium különösképpen is hangsúlyos ebben a nemzetiségi politikában, mert geostratégiai szempontból két kultúra ütközőzónájává vált.

Nem mondom, hogy megfelelően kezelik a város magyarságának ügyeit, azonban azt sem, hogy ne lennének jó szándékú kísérletek. A legnagyobb gond ma is az, hogy nincs egységes képviselője a helyi magyarságnak, mivel a pártpolitikának még mindig sikerül éket vernie közénk.

– Úgy alakult, hogy nem találkozhatunk a 100. évfordulón, távolságot kell tartanunk egymástól. Hogyan tudunk mégis közösen emlékezni, hálát adni ezen a napon?

– Igen, valóban nem találkozhatunk, de csak fizikai módon kell a távolságot megtartani. Meggyőződésem, hogy a fizikai távollét és a határok lezártsága ellenére is fogunk együtt emlékezni határokon innen és túl. Június 4. nagyon közel esett idén pünkösöd ünnepéhez, én hiszem, hogy a tiszta szívvel mondott imádságot Isten Szentlelke oda továbbítja, ahová kell. Hiszem, hogyha a szívünk a Lélek munkája nyomán összeér, akkor az most is eléri a célját. Trianon ugyanis nem a múlt pusztán, mert amíg határokon túl élünk, elszakítva az anyaországtól, addig ma is valóság, mert így és itt vagyunk. Hiszem, hogy Isten Szentlelkének ereje ma is képes talpra állítani bennünket a magunk helyén és a magunk idejében.

FARKAS ZSUZSANNA

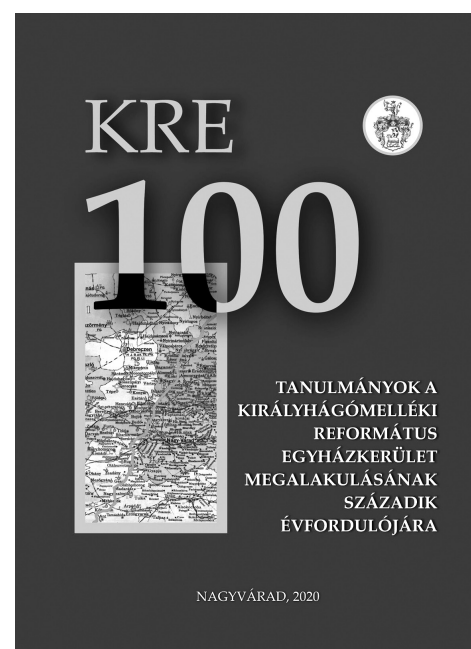
ELŐKÉSZÜLETBEN!

KRE 100

Tanulmányok a Királyhágómelléki Református Egyházkerület megalakulásának századik évfordulójára

„A mögöttünk hagyott évtizedeket elszámolva máris a jövőt építjük. Nem lehet ennek szebb módja, mint egy csokor tudományos irat közreadása, amely műfaji sokszínűségével, tartalmi gazdagsággal és nemzetünk tiszteletével tiszteleg elődeink előtt, ugyanakkor ébreszti a jövőt. Egyházkerületünk önbecsülésének is jót tesz, ha írott formában is felmutathat történetéből, eredményéből, sajátosságából egy szeletnyit a teljességből.” – írja Csúry István, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke az Emödi András leltáros által szerkesztett kötet előszavában.

A könyv szerzői: Straub (Rácz) Etelka, Szabó András, Szabadi István, Zsigmond Attila, Hegyi Ádám, Oláh Róbert, Pálfi József, Visky István, Kurta József, Emödi András, Jánosi Csongor.

Kiadó: Királyhágómelléki Református Egyházkerület.
Felelős kiadó: Wagner Erik. Borítóterv: Emödi András.
Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.
550 oldal, célnafűzőt, keménytáblás.
ISBN: 978-973-0-31813-5.

Közel a befejezéshez a várad-rogériuszi gyülekezeti központ kialakítása

A magyar kormány támogatásával rendezni fogják a várad-rogériuszi református egyház-község majdani gyülekezeti központjának belső udvarát. Az épület nagyjából elkészült, de még hátravan a városi fűtőhálózatra való rácsatlakozás, illetve egy saját hőközpont üzembe helyezése.

Az építkezés 2008 augusztusában kezdődött, és 2017. október 31-re készült el az épület strukturálisan, vagyis kívülről és belülről is be volt vakolva – idézte fel röviden az elmúlt közel tizenkét esztendő történetét Kerekes József parókus lelkipásztor. Az ablakok és más nyílászárók a helyükön voltak, tehát külsőre nagyjából úgy festett az ingatlan, ahogyan ma is. Hiányzott viszont az épületgépészet. Ez óriási tételnek, illetve kiadásnak bizonyult; 2018–2020-ban végezték el az épületgépészeti munkákat.

Az ivóvíz- és a csatornahálózatra már 2017-ben bekötötték az épületet, és addigra a villanyáramot is bevezették: a kábelezéssel végeztek, de a világítótestek majd csak 2018-tól kerültek a helyükre.

A munkát nagyrészt gyülekezeti adományokból, valamint pályázati úton finanszírozták. A bukaresti vallásügyi államtitkársághoz fordult ez ügyben a nagyvárad-rogériuszi református egyházközség, és a Bihar Megyei Tanács is támogatta az építkezést.

Arról már a másik várad-rogériuszi tiszteletes, Kövendi István számolt be, hogy amikor az épület már állt, kívül-belül bevakolva, a tetőzet és az ablakok a helyükön voltak, következett a hidegburkolás, tehát járólap- és csemperakás, tavaly pedig a melegburkolást végezték el: több mint 600 négyzetméteren parkettáztak.

Mivel az épület alakja és méretei nem szokványosak, majdnem hetven ajtót rendelésre kellett elkészíttetni. A fűtőtesteket mindenhol felszerelték, és nagyjából elkészültek a szolgálati lakások is.

Amire nagy szükség van még, az az egész épületnek a távfűtési hálózatra való rákötése, mert az előtt nem tudják teljes mértékben használatba venni a központot, de emellett egy saját hőközpont is szükséges. Ezeket önerőből vagy más forrásból kell megoldani, ugyanis a hőszolgáltató nem vállalkozik erre, belterületről lévén szó.

Egyébként egy termet már használnak, amíg lehetett, ott tartották a kateórákat, valóságórákat, bibliaórákat, amire azért nyílt lehetőség, mert azt a termet éppúgy, mint a templomot, saját gázrendszeren keresztül fűtik.

VÁLTOZATOS TEVÉKENYSÉGEK SZÍNTERE

Amint használatba veszik az egész közösségi házat, egyre változatosabb tevékenységek indulhatnak benne, egyebek mellett idősek napközi otthonára is gondoltak – tudtuk meg.

Az épület összterülete 1500 (3×500) négyzetméter, van tehát elég hely mindenkinek, és vannak ötletek is, ezért méltán remélhető, hogy élettel fogják megtölteni a házat. Ez is a tulajdonképpeni cél, hiszen gyülekezeti központként szeretnék működtetni az ingatlant. Találunk benne vendégszobákat és dísztermet is, az ide betérők kaphatnának lelki támogatást, együtt töltött értékes időt. Akár napközi otthont (after school) is nyitnának, hogy az iskolások ne csellengjenek, amíg szüleik hazaérnek a munkából. Tervek tehát vannak, de a megvalósításukra még várni kell.

Fontos fejlemény, hogy az egyházközség támogatást nyert a magyar kormánytól a belső udvar rendbetételére. Ha ez az összeg megérkezik, akkor megint tudnak egyet lépni előre.

CIUCUR LOSONCZI ANTONIUS

Szeretet a ballagóknak

A nemzeti összetartozás napján, a Trianon 100. évfordulójáról való megemlékezésen adták át a kézzel hímzett, szeretettel készített jelképes útravalókat a Szatmárnémeti Református Gimnázium végzős diákjainak – tudtuk meg Nagy Erika egyházmegyei nőszövetségi elnöktől, missziói előadótól, sárkőújlaki lelkipásztortól.

Az összetartozás évében nemzeti színekkel hímzett ballagótarisznyát készítettek egyházmegyéink gyülekezeteinek nőszövetségi tagjai a végzős diákok részére, a nyolcadikos diákoknak, illetve az óvodából kiballagó gyerekeknek pedig batyut varrtak.

Isten kegyelméből ez volt a 24. esztendő, amikor ezt megtehették. A diákok két hétig felkészítőn vesznek részt, s ez alkalmat terem majd arra, hogy átvegyék a nőszövetségek adományát.

A ballagás virtuálisan történt, de a tarisznyák és az azokat átszövő szeretet valóságos-

sak, kifejezik az összetartozást Isten, a gyülekezetek és iskola között.

Gyülekezeteink nőszövetségeinek tagjai saját gyermekeiként ölelik át a református gimnázium végzős diákjait és Isten gazdag áldását kívánják életükre.

Minden másként történt, mint ahogyan azt vártuk vagy szerettük volna, de Isten megújító Szentleke ugyanaz marad számunkra és reménnyel tölti el életünket! – fogalmazott Nagy Erika. Az átadáskor a sárkőújlaki lelkipásztor, nőszövetségi elnök mondott beszédet, Ján 14,12-18 alapján. Ki-

emelkedő gondolatként hangsúlyozta, hogy összetartozunk: az Istennel és egymással Jézus Krisztusban, amint Ő erre példát mutatott és tanított. Gyülekezeteink gyermekei emlékezzenek majd az Ő tanításaira és ezeket követve akármit kérhetnek Tőle! Azt kívánjuk: az Ő tanítványaiként világítva éljenek! Akik Hozzá tartoznak, tartsák meg a parancsolatait! – ez a Krisztusban maradás feltétele, az élet nagy iskolájának titka és tanulsága. Történhet bármi életük során, biztosak lehetnek abban, hogy Isten soha nem hagyja árvául őket! Szentleke által erőt ad minden akadály legyőzéséhez!

A tarisznyák és batyuk hímzését az öt szatmárin kívül Lázári, Apa, Szatmárgörbed, Szatmárpálfalva, Szamoskrassó, Sárkőújlak nőszövetsége vállalta. A minták kirajzolását a Lázári Református Nőszövetség tagjai végezték, a kihímzett tarisznyákat Szász Éva, szatmárnémeti-németi gyülekezeti tag állította össze, mint minden évben.

REFSZATMAR.EU

Toll és Biblia

VARGA BÉLA TIBOR (1911–1986) volt Bihar és Szatmár megyei református lelkész, okleveles tanár életét és munkásságát meghatározta a palást és az írás.

Toll és Biblia, e két hű társa kísérte egész élete során. A szószék volt a hivatása, de csöndben mindig alkotott.

Megjelent az atyai református egyházzal szülő könyve, *Vetés és aratás – Az atyai református egyház története. Atya 400 éves reformációja emlékére* címmel. A könyvet szerkesztette, a szöveget gondozta és kiadta lánya, Varga Augusztia nyugalmazott magyartanárnő.

Az mű már 2009-ben is megjelent, az atyai híveknek. Ám szükségesnek bizonyult az újranyomatás nagyobb állami és egyházi könyvtáraknak, hogy a könyvtári olvasók és a kutatók szélesebb köre is megismerhesse ezt az értékes, dokumentáris jellegű könyvet. Egyházközségi monográfiának is nevezhetjük. Sokan érdeklődnek iránta; a könyvtárak díjmentesen kapják.

RÉSZLETES LEÍRÁS

Varga Béla Tibor 1940-től 1950-ig szolgált a kicsi egyházat, s 1953-ban fejezte be munkáját. Minden fellelhető anyagot összegyűjtött, és az egyházban végzett gazdag tevékenységét is beleszötte monográfiájába.

Atya hajdan nagy és jelentős település volt. Birtokosok és jó gazdák lakták. Árpád-kori település, amely nevében őrzi az alapító nagybirtokos Atyay család emlékét. Temploma a 15. századból való.

E szamosközi község történelmi emlékeit igazolja a neve is, amely a középkori településnév-típusok közé tartozik, és személynévi eredetű. A Drágffy család reformálta a lakosságot. Egykor Drágffy-birtok is volt a település.

A lelkész javasolta, hogy állítsanak emléktáblát az Atyay és a Drágffy családnak, valamint a két világháborúban elesett hősöknek.

A szerző ír a reformáció térhódításáról, az atyai református gyülekezet megalakulásáról. Az egyházközséget sokoldalúan mutatja be, elsősorban az épületeit: a templomot, a parókiát, az iskolát, az óvodát, a harangozó lakást és a melléképületeket. Kiemelt helyen áll a régi templom. Külön foglalkozik a hívek sok-sok tevékenységével; ismerteti az egyház anyagi állapotát, az adományozókat és az adományokat.

A JÖVŐT ERŐSÍTŐ MÚLT

Fontos szerepet tulajdonít az egyházi, az erkölcsi és a szellemi életnek (népkönyvtár, ünnepi műsorok, felolvasóestek, újságok vá-

VARGA BÉLA TIBOR (1911–1986)

sárlása, olvasása, jeles évfordulók megünneplése, színdarabok bemutatása más településeken is stb.).

Figyelmet szentel az emberek közötti kapcsolatra, a más felekezetűekkel való együttélésre. Szükség volt a más felekezetűekre. Ők is jártak a református templomba, az ünnepélyekre, és adakoztak az egyház javára. Ennek kiemelkedő példája, hogy a vihar ledöntötte templomtornyot csak a római katolikusok és a görögkatolikusok segítségével sikerült helyreállítani. Feltárta a település népeségi viszonyait.

Közli a nevezetes okmányokat. A régi dokumentumok megőrizték a korabeli nyelvlapotot. A lelkészek, a tanítók, a gondnokok és a presbiterek névjegyzékét is tartalmazza a könyv. Az Atyában született lelkészek életrajzi adatait is feltárta. Igen értékes irodalmi munkássággal bíró lelkész is élt itt.

A *Jegyzetek* című fejezet a településre vonatkozó legfontosabb ismereteket összegzi. A szerzőnek az *Ébresztő* című egyházi lapban megjelent írásait is tartalmazza az újra kiadott könyv.

A település és az egyház földjeinek bemutatásakor a korabeli földrajzi neveket is közli, a lakosság nevét is rögzíti. Tartalmazza az egyházra és az iskolára vonatkozó képeket, valamint Varga Béla Tibornak a templomról és a településről készített kézi rajzait is.

MAGVETÉS AZ ARATÁS REMÉNYÉBEN

A néhai lelképásztort érdekelte a múlt, de jó megfigyelőként a jelent is tanulmányozta. Kutatásra, egyház- és településtörténet írására nevelte a következő nemzedéket. A könyv mottói is erre utalnak: Vergilius: Boldog, aki képes megismerni a dolgok titkait. Sallustius: A szellemi tevékenységek közül viszont különösen hasznos a múlt eseményeinek újbóli feltárása (a történetírás).

A lelkész pedig így vall erről a könyvről: „Fölösleges külön is hangsúlyoznom, milyen nehéz, de egyúttal gyönyörűsége volt az úttörő munkának minden gondja. A következő nemzedékek figyelmébe ajánlom az egyházak múltjának megbecsülését. Tanítómesterünk lehet a múlt, ha úgy nézzük vissza, hogy okulni akarunk belőle. Az ilyen visszapillantásnak nagy áldása lehet jövőépítő nemzedékek életében.”

Nem véletlenül adta könyvének a *Vetés és aratás* címet. Magvető volt. Tanításainak éltető magját hintette el hívei lelkébe és formálta gondolkodásukat. Méltán várt az aratásra. Bízott írásai értékében. Könyve őrzi az egykori egyházra vonatkozó ismereteket, híveinek és lelkészeinek emlékeztétét. Öröksége élő ma is.

VARGA AUGUSZTIA

VARGA AUGUSZTIA, VARGA BÉLA TIBOR LEÁNYA

Muszlimokat fogad be imádkozni egy berlini evangélikus templom

Igencsak elgondolkodtató és vitaindító, vagy ha lehet így mondani: imaindító, az alább közzölt valós hír. (A szerk. megj.)

Mivel a muzulmánok nem férnek be saját mecsetjükbe, egy szomszédos evangélikus templom lelkésze fogadta be őket, hogy Allahhoz imádkozhassanak a keresztény templom falai között.

A Reuters arról számol be, hogy Berlin multikulturális Neukölln negyedében muszlimok százai szoktak péntekenként imádkozni a Dar Assalam mecsetben – most viszont csak ötvenen lehetnek bent a járványügyi korlátozások miatt.

A közeli Márta-templom evangélikus lelkésze segítséget nyújtott a mecseten kívül rekedt Allah-követőknek: az evangélikus templom falai között szerveznek ramadán idején muszlim imádkozásokat arabul és németül.

„Ez a járvány közösségé kovácsolt minket. A válság összehozza az embereket” – jelentette ki Mohamed Taha Sabry imám.

Egy muszlim hívő, Samer Hamdoun azt nyilatkozta a Reutersnek: „Furcsa érzés volt ott lenni, a hangszerek és a képek miatt. De ha elfeledkezel a kis részletekről, végül is ez is az Isten háza.”

A németországi Iszlám Tanács, amely 400 mecsetet fog össze, áprilisban azt közölte, hogy sok mecset csődbe fog menni, mert a korlátozások a ramadán idejére esnek, az pedig a jelentős adományozások időszaka is egyben.

Monika Matthias, a Márta-templom evangélikus lelkésze elmondta: megindította őt a muszlimok imára hívása. „Részt vettem az imádkozásban. Beszédet mondtam németül. És imádkozás közben csak azt tudtam mondani: igen, igen, igen; mert ugyanazok az aggodalmaink, és tanulni akarunk egymástól. És gyönyörű így gondolni egymásra.”

MANDINER.HU

Az ENSZ ismét nyomást gyakorolna az abortusz ellen fellépő államokra

Trump kormánya határozottan felszólalt az abortusz erőszakos népszerűsítése ellen, ennek ellenére az ENSZ most ismét bírálatot fogalmazott meg azokkal az amerikai államokkal szemben, amelyek a koronavírus-járvány alatt előtérbe helyezték a születendő gyermekek védelmét. Bírálatukban a nők reprodukciós jogainak csorbításáról beszélnek, ismét elfeledkezve az érintett magzatok élethez való jogáról.

Az ENSZ nők és lányok elleni diszkriminációval foglalkozó munkacsoportja nyilatkozatot adott ki, melyben azzal vádolják Texast, Oklahomát, Alabamát, Iowát és Ohiót, hogy a járvány alatt szándékosan manipulálták az abortuszhoz való hozzáférést. Ezek az amerikai államok ugyanis a koronavírus-járvány idején sok más egészségügyi kezeléshez hasonlóan a terhességmegszakítást is a „nem

alapvető” orvosi ellátások közé sorolták – talán nem véletlenül.

Az ENSZ munkacsoportja szerint ezek az államok többletveszélynek tették ki azokat a nőket, akik a korlátozó intézkedések miatt a járvány idején más államokba kényszerültek utazni terhességmegszakítás céljából.

Állításuk azonban több ponton is hamis. Az ENSZ valótlanul állít, hiszen a nők az említett államokban is hajthathattak végre abortuszt. Az is kérdés, mennyire igaz az, hogy a nők valós egészsége és az abortuszhoz való jog közvetlen összefüggést mutatna.

Mindeközben Amerikában egyre több szakember és egy 30 ezer orvost képviselő szakmai csoport is felszólalt az abortusz „nélkülözhetetlenné” vagy „sürgőssé” nyilvánítása ellen. Rávilágítottak, milyen szövődmények fordulhatnak elő a beavatkozás után: fertőzések, vérrögök keletkezése, hirtelen fellépő vérzés is akár. Nem beszélve a jövőbeni koraszülésekről, mellrákról és szorongásról, amely gyakran vezet depresszióhoz, sőt, öngyilkossághoz is. Ezért nem igaz az a gyakran említett érvelés, mely szerint az abortusz biztonságosabb lenne, mint a szülés.

Trump vezetése is felszólalt az ellen a káros gyakorlat ellen, amelyet mind az ENSZ, mind az Egészségügyi Világszervezet (WHO) követett a járvány idején, alapvető fontosságúnak jellemezve a „szexuális és reprodukciós egészségügyi szolgáltatások” elnevezés alatt az ártatlan életek kioltását.

VASARNAP.HU

Fricska – Szenzációhajhász

- ☺ Brutális megszorítások = 0,7%-kal csökkennek a fizetések
- ☺ Elképesztő drágulás = 1%-kal drágább valami
- ☺ Jelentősen nőnek a nyugdíjak = 18 lejjel nő a nyugdíj
- ☺ Fiatalok szóváltásba keveredtek = két harmincon felüli kalapáccsal ütötte egymást, majd szétverték egy presszót
- ☺ Megdöbbenő leleplezés = megír az újság valamit, amit mindenki évek óta tud
- ☺ Megalázó vereség = 2–1
- ☺ Döbbenetes felfedezés, ami megváltoztatja a világot = közismert dolog, ami semmit nem változtat meg
- ☺ Felismered-e még ezt az egykori sztárt? Elképesztően megváltozott! = felismered, kicsit megöregedett, mint mindenki
- ☺ Ezt föltétlenül el kell olvasnod = érdektelen hír, amit el se olvasnál, ha nem ez lenne a címe
- ☺ Öt étel, amitől lefogysz = a világon senki nem látott olyat, hogy evéssel fogyjon le valaki
- ☺ Kitört a pánik a Fehér Házban = az amerikai elnök „ijesztőnek” nevezett valamit

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323

www.facebook.com/harangszó

Felelős szerkesztő: Ghittea-Szabó József Levente. Hírszerkesztő: Tokár Sándor. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó.
Korrektor: Megyesi Antónia. Szerkesztőbizottság: Dr. Békefy Lajos, Fábián Tibor, Tokár Sándor, Tötös Beáta, Wagner Erik.
Szerkesztőség: BH-410202 Nagyváradi, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726242824, 0259435386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com
Honlap: www.krek.ro, www.facebook.com/harangszo, www.harangszoujsag.wordpress.com.
Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szent István Kertész Ábrahám Nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.
A lap terjesztése a lelkész hivatalkon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.